

OKULA MERHABA!

“İlk Haftam”

Okul Öncesi
Dönemdeki
Öğrencilerimizin
Sınıflarında
Kullanılmasına Yönelik
Uyarlanmış
Etkinlikler

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

BAŞLARKEN

Eğitimin her alanında olduğu gibi özel eğitim alanında da uluslararası standartları takip eden ve dünya ile yarışan Bakanlığımız yeni ve nitelikli hizmetler sunabilmek için pek çok çalışma yürütmektedir. Bunlardan biri de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin hak ettikleri yaşam düzeylerine ulaşabilmelerini ve eğitim imkânlarından en üst düzeyde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla yürütülen özel eğitim materyalleri geliştirme çalışmalarıdır. Materyal geliştirme çalışmalarının esas amacı öğrencilerimize, daha nitelikli öğrenme imkânı sunmak, onları görsel ve yazılı olarak desteklemek ve ilgilerini derse çekerek öğrenmelerini kalıcı hale getirmektir.

Bu amaçla okul öncesi dönemde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla ve özel eğitim sınıfı/okulunda eğitim gören öğrencilerimizin sınıflarında uygulanmak üzere eğlenceli ve öğretici etkinlik önerilerini kapsayan "Okula Merhaba! İlk Haftam" etkinlikleri hazırlanmıştır.

Okul öncesi dönemde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla ve özel eğitim sınıfı/okulunda eğitim gören öğrencilerimize eğitim veren öğretmenlerin uygulamaları için ilk hafta yapılacak etkinlik önerileri ve bu etkinliklerin tüm engel gruplarına göre uyarlamaları öğretmen, öğrenci ve velilerimizin erişimine sunulmuştur. "Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal-Duygusal Gelişim, Uyumsal Beceriler ve Motor Beceriler" alanlarında her gün için 3 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin her birinde zihinsel yetersizliği olan, görme yetersizliği olan, işitme yetersizliği olan, bedensel yetersizliği olan, otizm spektrum bozukluğu olan, dil ve konuşma bozukluğu olan, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu bulunan, az gören ve az işiten öğrencilerimize yönelik uyarlamalar yer almaktadır.

Okulun ilk haftasında eğlenerek ve öğrenerek gerçekleştirilecek etkinlikler sayesinde öğrencilerimiz pandemi sonrası yüz yüze eğitime geçiş sürecinde desteklenmiş olacaktır.

Tüm öğrencilerimize, öğretmenlerimize ve velilerimize yeni dönemin hayırlı olmasını temenni ederek "Okula merhaba!" diyorum.

Mehmet Nezir GÜL
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürü

AİLEM KAÇ KİŞİ?

Alan : Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Türkçe-Sanat-Matematik Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 2 : Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.

Göstergeleri : Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler. Anne ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler. Teyze ve amca gibi yakın akrabalarının isimlerini söyler.

Materyaller : Çerçevelenmiş fotoğraflar, ev resmi, boyalar, grafik, ip

Kavramlar-Sözcükler : Aile, grafik, amca, teyze, hala, dayı

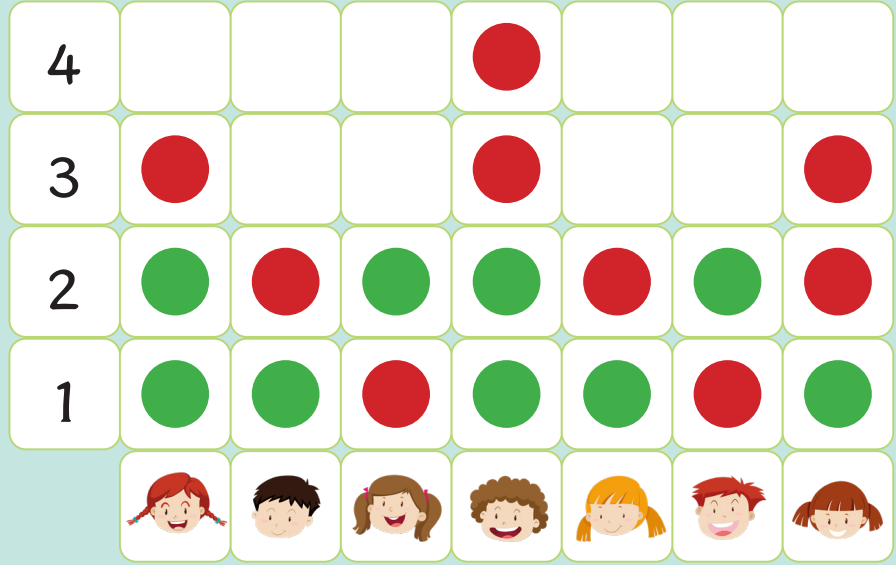
Öğrenme Süreci

- Öğretmen elinde iki fotoğraf çerçevesi ile sınıfa girer. Çerçevelerden birinde öğretmenin anne-babasının fotoğrafları, diğesinde ise amca, hala, teyze, dayı ... gibi bireylerin yer aldığı kalabalık bir aile fotoğrafı vardır. Çerçeveler, fotoğraflar görünmeyecek şekilde çocuklara gösterilir. Çerçevenin içinde kimlerin fotoğrafının olacağı ile ilgili çocuklardan tahmin alınır. Öğretmen tahminlerin ardından fotoğrafları gösterir ve çocukların fotoğrafları yakından incelemeleri için fırsat verir.
- Öğretmen fotoğraftakilerin ailesi oluşunu söyler ve fotoğraftaki kişilerin kim oldukları, isimleri, meslekleri, fiziksel özelliklerini öğrencilere tanıtır.
 - Sizin ailenizde kimler var?
 - Amcan, dayın, halan, teyzen var mı? İsimleri neler?
 - Amca, hala, dayı, teyze kime denir?
- Öğretmen çocuklara daha önceden hazırlamış olduğu ev şablonunu verir, bu şablonun yaşadıkları ev olduğunu, diledikleri gibi boyayıp renklendirebileceklerini söyler. Evi bitirenlere boş kâğıt verir ve çocuklardan aynı evde yaşadığı kişileri bu kâğıtlara resmetmelerini söyler.
- Çizilen resimler kenarlarından kesilip evin alt kısmı delgeçle delinerek ip aracılığı ile bir araya getirilir. Öğretmen çizilen resimlerdeki aile bireylerinin isimlerini, mesleklerini, fiziksel özelliklerini çocuklara sorar ve etkinliklerin üzerine not eder.

- Öğretmen, daha önceden fon kartonuna çocukların fotoğraflarının olduğu "Ailem kaç kişi?" adlı bir grafik ve öğrencilerin grafiği tamamlamaları için kırmızı ve yeşil daireler oluşturur. Kırmızı daireler evdeki cinsiyeti kız olan kişileri yeşil daireler ise evde ki cinsiyeti erkek olan kişileri temsil eder. Çocuklara grafiğin ne işe yaradığı, hangi alanlarda kullanıldığı ile ilgili bilgi verilir.

- Ardından her bir çocuk kendi fotoğrafının bulunduğu alana, ailede bulunan kişi sayısına ve cinsiyetine uygun şekilde grafiğe daireleri yerleştirir.

Her çocuk grafiği doldurduktan sonra;

- ...'nin ailesinde kaç kişi var?
- ...'nin ailesinde kaç erkek var?
- ...'nin ailesinde kaç kız var? vb. sorular yöneltilir. Tüm çocuklarının grafikteki kendine ait bilgileri sayıp ifade etmesine fırsat verilir.

Aile Katılımı

- Öğretmen gün içerisinde çocuklarla yapılan etkinlikler hakkında velilere bilgi verir. Evde aile albümündeki fotoğraflar çocuklarla incelenir. Fotoğraftaki kişilerin kim olduğu ile ilgili sohbet edilir.
- Ailelerden, uzaktaki aile büyüklerini belirleyip telefonla konuşmalarının sağlanması istenir.

Değerlendirme

- Küçük bir ailede mi yoksa büyük bir ailede mi yaşamak istersin?
- Aile deyince aklına ne geliyor?
- Ailende en çok kiminle vakit geçirmekten hoşlanırsın?
- Evinizde başka kimler yaşasın isterdin? Neden?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine (bilişsel becerileri, alıcı dil ve ifade edici dil becerileri vb.) göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı, gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Öğretmen çocuğa ihtiyaç duyduğu aşamalarda gerektiği kadar ipucu sunmalıdır (Grafığe daireleri yapıştırdıktan sonra saymakta zorlanan çocuğa model olup daha sonra çocukla birlikte tekrar sayılabilir. Çocuk aile üyelerini tanıtırken yalnızca isimlerini söyleyebiliyorsa yönlendirici ifadelerle ipucu verilerek, seçenekler sunulularak fiziksel özellikleri ve meslekleri hakkında da çocuktan dönüt alınmaya çalışılabilir.). Değerlendirme ifadelerinde yer alan sorular da gerektiğinde sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır. Etkinlik süresince ve değerlendirme aşamasında yer alan ifadeleri desteklemek ve çocuktan dönüt almayı kolaylaştırmak için etkinlikten bir gün önce çocuğun aile resmi ailesinden istenebilir (Aile, resmin arkasına aile üyelerinin adını yazabilir. Bu sayede öğretmen çocuğa zorlandığı durumlarda ipucu verebilir.). Böylelikle çocuk ailesini tanıtırken (fiziksel özelliklerini söyleme, evde kaç kişinin yaşadığını söyleme gibi) fotoğraftan yardım alabilir. Çocuğun uygun davranışları (izleme, dinleme, sırasını bekleme, boyama ve kesme yapma gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından sınıfa getirilen çerçeveler çocuğa dokunma duyusunu kullanarak incelenmelidir. Çerçeveedeki resim sözel olarak betimlenmelidir (Resimdeki insanların kim olduğu, fiziksel özellikleri, nasıl poz verdikleri, resimdeki yer aldıkları sıra çocuğa betimlenerek anlatılmalıdır.). Boyanması istenen ev resimlerinin etrafı ip, silikon vb. bir materyalle çevrilerek sınırları belirgin hale getirilmelidir. Sınırın içini boyama aşamasında çocuk renk seçimi yaparken çocuk isterse öğretmen yardımcı olabilir. Çocuk aile bireylerinin resmini çizerken öğretmen destek olmalıdır (Çocuk çizmek istediği aile bireylerinin fiziksel özelliklerini tarif edebilir yahut annemi çiz, babamı çiz, kardeşimi çiz diyebilir.). Basit şekilde çizilen aile bireyi resimlerini kesmek için öğretmen yine resimlerin ana hatlarını ip ile belirgin hale getirmeli ve kesme aşamasında çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel destek sunmalıdır. İnsan çizimlerini ip ile ev resmine bağlama aşamasında (ipi delik kâğıttan geçirme ve bağlama) ipin ucu, bantla sarılarak delikten daha kolay geçer hale getirilebilir. Grafikte çocuğun resminin üzerine bir etiket yapıştırılarak etiket yapıştırılıp resmin ona ait olduğu çocuğa söylemelidir. Grafik çizgilerinin üzerine ip yapıştırılarak sınırlar belirgin hale getirilmelidir. Grafığe yapıştırılacak olan kırmızı dairenin üzerine evden kesilmiş üçgen yapıştırılarak ailedeki kızları temsil ettiği, yeşil dairelerin üzerine keçeden kesilmiş üçgen yapıştırılarak erkekleri temsil ettiği çocuğa söylemelidir. Diğer çocukların dairelerinde de aynı uyarlamaların yapılması görme yetersizliğinden etkilenmiş çocuğun diğer arkadaşlarının ailelerinde bulunan ve kız ve erkekleri sayabilmesine olanak tanıyacaktır.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik boyunca çocuğun görme becerilerini en aktif kullanacağı yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır (Parlak ışık, loş ışık gibi.). Gerektiğinde çerçeveleri, çerçeveedeki resimleri ve grafığı incelemesi için yeteri kadar zaman ve fırsat tanınmalıdır. İçi boyanacak ev resminin çizgileri üzerinden kalın siyah bir kalemle çizilerek belirgin

hale getirilebilir. Ayrıca çocuğa çizdikten sonra kesmesinde kolaylık sağlaması için evdeki bireyleri kalın bir keçeli kalem kullanarak çizmesi sağlanabilir. Kesme aşamasında çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel destek sunulmalıdır. İnsan çizimlerini ipe ev resmine bağlama aşamasında (ipi delik kâğıttan geçirme ve bağlama) ipin ucu bantla sarılarak delikten daha kolay geçer hale getirilebilir. Çocuğun görme becerilerine göre grafiğin büyüklüğü ayarlanmalı, satırlar ile sütunların ayırımının olabildiğince net ve aralıkların büyük olmasına dikkat edilmelidir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır (Diğer arkadaşları ailelerinde kimlerin olduğunu söylerken vb.). Öğretmen gerekli durumlarda sözel ifadelerine ek olarak etkinlikte ve değerlendirmede yer alan ifadeleri doğal işaretlerle (Yapacağı eylemi belirten kesme, boyama, bağlama vb. işaretler) ve görsellerle (Anneyi temsil eden resim, babayı temsil eden resim vb.) çocuğu desteklemelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Etkinlikten bir gün önce aileden çocuğun aile fotoğrafı istenebilir. Sürecin tamamını, özellikle de hem süreçte hem de değerlendirmede yer alan soru ifadelerini desteklemek ve çocuğun cevap vermesini kolaylaştırmak için fotoğraf kullanılabilir. Böylelikle çocuk kendini ifade etmekte güçlük yaşadığında sözel ifadelerinin yanında fotoğraftan da destek alabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik sürecindeki sorular ve yönergeler gerek görüldüğünde yinelenabilir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğun kullandığı ifadeler pekiştirilerek dil genişletme çalışması yapılabilir ("saç" kelimesini söyleyen çocuğa "sarı saç" denilerek; "anne" ve "uzun" kelimelerini söyleyebilen bir çocuğa "annem uzun boylu" cümlesi söylenerek ifadeleri genişletilebilir.).

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar gerek görüldüğünde bu alanda da yapılabilir. Bunlara ek olarak çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve akranlarıyla göz teması kurması ve etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir (Öğretmen süreç içinde belli aralıklarla çocuğun yanına giderek "Arkadaşının annesinin adını birlikte soralım mı? Arkadaşının evinde kaç kişi yaşıyormuş soralım, biz de ona söyleyelim." gibi yönlendirmelerle çocuğun arkadaşlarıyla karşılıklı iletişimi sürdürmesini, sohbet başlatmasını ve başlatılan bir sohbe katılmasını destekleyebilir.).

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuk tepkisiz kaldığında öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri yinelenmelidir. Etkinlik süresince ve değerlendirme aşamasında yer alan ifadeleri desteklemek ve çocuktan dönüt almayı kolaylaştırmak için etkinlikten bir gün önce çocuğun aile resmi ailesinden istenebilir. Böylelikle çocuk kendini ifade etmekte güçlük yaşadığında sözel ifadelerinin yanında fotoğraftan da destek alabilir (Aile üyelerini göstererek tanıtmaya, fiziksel özellikleri tanıtmaya, evde yaşayanları fotoğraf üzerinden sayarak gösterme vb.). Ayrıca etkinlik sürecinde ve değerlendirme aşamasında görsellerden yararlanılabilir (Çocuk aile üyelerinin mesleklerini söylemekte güçlük yaşadığında mesleklerin yer aldığı görseller arasından seçim yapılabilir).. Konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek kelimelik, iki kelimelik ya da daha fazla kelimelik ifadelerle ve gerekirse jest-mimik taklitleriyle katılmasına olanak sunulabilir. Çocuğun kullandığı ifadeler pekiştirilerek dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("saç" kelimesini söyleyen çocuğa "sarı saç" denilerek; "anne" ve "uzun" kelimelerini söyleyebilen bir çocuğa "annem uzun boylu" cümlesi söylenerek ifadeleri genişletilebilir). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişime girme çabaları pekiştirilerek cesaretlendirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte soru ifadeleri ve yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde aşama aşama ("Evi boyama işimiz bitti, şimdi sıra kesmede." vb.) yinelenmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile dikkati etkinliğe çekilebilir ("Aaa görüyor musun? Arkadaşının ne kadar kalabalık bir ailesi var, arkadaşın kardeşini çok uzun boylu çizmiş. Senin kardeşin de bu kadar uzun boylu mu?" vb.). Aile bireylerini tanıtmaya, grafiğe daire yerleştirme gibi aşamalar için sıranın ona geleceği belli aralıklarla hatırlatılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (Etkinlikle ilgilenme, arkadaşlarını dinleme, sırasını bekleme vb.) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun bedensel yetersizlikten etkilenme düzeyine göre etkinlik boyunca ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel destek sunulmalıdır. Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa boyama yaparken daha kalın bir kalem ya da kalem tutma aparatı kullanılabilir. Kesme yaparken makas tutmada ihtiyaç duyuyorsa fiziksel yardım sunularak desteklenmelidir. Kâğıdı tutması ve keserken bükülmemesi, kontrolünün zorlanmaması için resimler A4 yerine daha kalın olan beyaz bir fon kartonuna yapılabilir. Kesilen insan çizimlerinin delikten ip geçirip eve bağlanma aşamasında, ipin ucunu bantla sarıp sert hale getirerek ipin delikten geçmesi kolaylaştırılabilir. Kâğıda açılan delik diğer çocuklarınkinden biraz daha büyük olabilir ve daha kalın bir ip kullanılabilir. Yine grafiğe daire yapıştırma aşamasında da çocuğa ihtiyacı kadar fiziksel yardım sunulmalıdır.

KAPLUMBAĞA

Alan : Motor Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Oyun ve Sanat Etkinliği

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 2 : Denge hareketleri yapar.

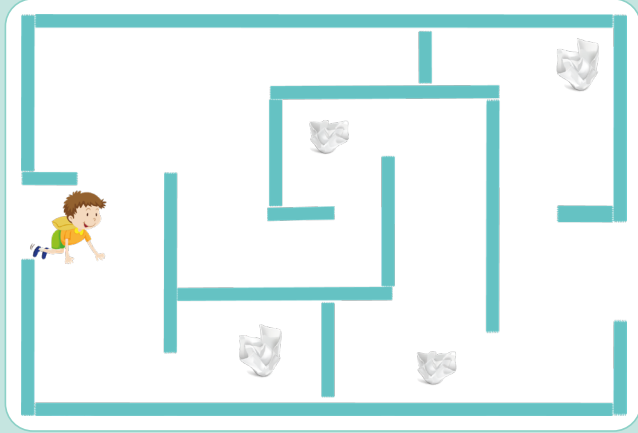
Göstergeleri : Başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Bireysel olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.

Materyaller : Renkli bant, yastık, gazete kâğıtları, boyalar

Kavramlar-Sözcükler : Yavaş-hızlı

Öğrenme Süreci

Öğretmen çocuklar ile birlikte U şeklinde yere oturur. "Çocuklar siz daha önce hiç kaplumbağa gördünüz mü? Kaplumbağalar sizce hızlı mı, yoksa yavaş mı hareket ederler?" gibi sorular sorar. Sonrasında önceden hazırlanmış olduğu "Bakın, bu resimde bir kaplumbağa var. Sırtında da evi var ve nereye giderse evini sırtında götürür. Bugün kaplumbağa olma zamanı. Şimdi yastıklarımızı alıp sırtımıza koyacağız ve gördüğümüz yollardan geçerek çıkışa ilerleyeceğiz. Bunu yaparken evlerimizi düşürmemeye dikkat edeceğiz." diyerek etkinliği açıklar.

Renkli bantlar ile basit bir labirent oluşturulur ve yolların üzerine buruşturulmuş gazete kâğıtları dağınık şekilde yerleştirilir.

Öğretmen ailelerden istediği yastıkları çıkarır. Yastık ile neler yapılabileceğini sorar ve yastıkları çocuklara dağıtır. Çocukların sırtlarının üstüne bir yastık koyulur. Çocuklar yastığı düşürmeden oluşturulan bu labirentte dizlerinin ve ellerinin üzerine çökerek ilerlemeye çalışır. Yastık düşürmenin labirente baştan başlaması gerekir. Tüm çocuklar labirenti tamamlayana kadar oyun sürdürülür.

Oyunun ardından gazete kâğıtları toplanarak sınıfın ortasında bırakılır ve öğretmen çocuklar ile sohbete başlar. "Bir kaplumbağa olsaydık, yolda gördüğümüz gazete kâğıtları bizim yürümemizi nasıl etkilerdi? Yollara gazete kâğıtlarının atılması ile ilgili neler düşünüyorsunuz?" gibi sorular ile atıklara ve atıkların çevreye verdiği zararlara dikkat çeker. Ardından bu gazete kâğıtlarını atmak yerine onlarla neler yapabileceği hakkında konuşulur.

Okula Merhaba! İlk Haftam

Toplanan bütün kâğıtları açılarak uç uca bant ile birleştirilir ve büyük bir gazete kâğıdı elde edilir. Ardından çocuklar gazete kâğıdının etrafına dizilerek parmak boya ile hayallerindeki kaplumbağayı çizerler.

Çizim sonunda tüm çocuklar ile birlikte belirlenen geri dönüşüm, doğaya ve çevreye saygı konulu bir slogan büyük kâğıdın ortasına yazılarak okulda sergilenir.

Aile Katılımı

Çocukların aileleri etkinliğe davet edilip hem oyuna hem de geri dönüşüm ile ilgili sanat çalışmasına dahil edilebilirler. Bir gün önceden aileden bir tane yastık getirmeleri istenir.

Değerlendirme

- Kaplumbağanın evi nerede?
- Kaplumbağa nasıl hareket eder?
- Kaplumbağa gibi sırtında evini taşımak ister miydin?
- İnsanlar da evini böyle taşıyabilir mi?
- Kaplumbağa olsaydın dışarıda seni en çok neler rahatsız ederdi?
- Sence kaplumbağalar yerlere çöp atarlar mı?
- Kâğıtları çöpe atmak yerine nasıl kullanabiliriz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurulacak şekilde kazanıma yönelik anlatım basamaklandırılarak yapılmalıdır. Etkinlik sırasında gerçekleştirilecek beceriler çocukla önceden çalışılabilir, aynı zamanda aile çalışmaları evde sürdürülebilir. Böylece etkinlikte çocuğun basamakları bağımsız olarak gerçekleştirmesi çok daha kolay olacaktır. Etkinlik öncesinde materyaller çocuklarla birlikte incelenmeli ve parkur yine çocuklarla oluşturulmalıdır. Parkur uzunluğu parçalara bölünerek çocuğun etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Geçtiği her bir bölüm için çocuk pekiştirilmelidir. Gazetelerin toplanması sırasında diğer akranlarından da destek alınabilir. Böylece iş birliği yapma konusunda çocuklar desteklenmiş olacaktır. Boyama aşamasında çocuğa ihtiyacına yönelik yardım sunulmalıdır. Bağımsız olarak gerçekleştirdiği boyamalar için mutlaka pekiştirilmelidir. Boyama sırasında akranlarının yaptık-

larını izlemesi desteklenmelidir. Farklı renkleri kullanmak istemesi durumunda akran iletişimi ve etkileşimi desteklenmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik alanı çocuğun rahat hareket edebileceği genişlikte olmalıdır. Etkinlik alanında çocuğa zarar verecek materyaller olmamasına dikkat edilmelidir. Renkli bantların üzerine çocuğun ayırt edebilmesi için dokunsal materyaller yerleştirilmelidir. Seçilen dokunsal materyallerin el ve diz üzerinde yürüme yaparken kolay ayırt edilebilmesi için yeterli yüksekliğe sahip olmasına dikkat edilmelidir. Derin işleniş bölümünde arkadaşları ile dinlerken, çocuğa öğretmen rehberliğinde parkur gezdirilerek tanınması sağlanır. Çocuğun materyale ve diğer ürünlere dokunması sağlanabilir. Bir tane kaplumbağa maketine dokundurularak ve kaplumbağayı anlatması istenir. Öğretmen kaplumbağayı çocuğun zihninde canlandırabilmesi için, kaplumbağayı betimleyici ifadeler kullanarak çocuğa anlatır. Parkurda nasıl ilerleyeceği, vücut pozisyonu, ellerinin ve dizlerinin üzerinde ilerlemesi gerektiği çocuğa detaylı olarak anlatılır. Hareket aşamasında çocuğa yönergeler verilir. Oyun sırasında çocuk gözlem altında tutularak yönlendirilir ve gerekli olduğunda fiziksel yardım sağlanır. Denge ile ilgili problem yaşayan çocuklar için yastık öğrencinin üzerine küçük desteklerle bağlanabilir. Çocuk yastığı düşürürse yastığı ararken sözel ipucu ile yönlendirilir ("Yastığını aradığını görüyorum, düştüğünü fark etmiş olmalısın aferin sana. Şimdi biraz geri gel, evet işte yastığını buldun. Şimdi yastığını alabilirsin." gibi). Parmak boyası ile hayalindeki kaplumbağayı çizme aşamasında çocuğa kaplumbağa maketi tekrardan verilerek incelenmesi sağlanmalıdır. Öğrencinin performansına göre sınırları belirlenmiş bir kaplumbağa görseli de kullanılabilir. Bu aşamada akran desteği ya da öğretmen fiziksel yardım kullanarak etkinlik tamamlanır.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun hangi açıdan daha iyi görebildiği belirlenmeli, etkinlik alanı ona göre tercih edilmelidir. Çocuk öğretmeni görebileceği bir mesafede olmalıdır. Etkinlik ortamında ışıklandırma çocuğun var olan görmesini daha işlevsel kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir. Oyun alanındaki bantlar çocuğun kolay ayırt edebilmesi için zemin ile zıt renklerden oluşturulmalıdır. Oyun alanını çocuğun gezerek tanınması için fırsat verilmelidir. Oyun alanında hangi nesnelerin olduğuyla alakalı sorular sorulabilir. Kaplumbağa resimleri daha büyük ebatla çıkarılabilir. Kaplumbağa resimlerinin çocuğun ayırt edebilmesi için fosforlu/canlı renklerde olmasına dikkat edilmelidir. Parkurda yastıkla nasıl ilerleyeceği bir akranının model olmasıyla çocuğa gösterilebilir. Oyun esnasında performansına göre çocuk, sözel ipucu ile yönlendirilebilir. Yastık düşerse çocuğun bulması için gerekli zaman verilmelidir. Parmak boyası ile çizim yapması için çocuğa daha büyük bir alan verilebilir. Bu aşamada akranı model olarak destek sağlayabilir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen anlatım yaparken çocuğu gözlemleyerek ihtiyaç duyulursa etkinliği daha açık bir şekilde anlatmalı ya da anlatımının tekrarını sağlamalıdır. Çocuğun etkinlik esnasında arkadaşlarını izlemesi sağlanarak

etkinliğin akışı hakkında fikir edinmesi sağlanabilir. Soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuk işaret ile cevap verirse sözel ifadelerle desteklenmelidir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenini ve arkadaşlarını görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Anlatım sırasında çocuğa söz hakkı verilerek kendi yaşantılarından bahsetmesi istenebilir. Böylelikle derse katılımı ve konuşmaya cesareti artırılabilecektir. Etkinliğe geçildiğinde arkadaşlarını izlemesi ve yastık ile nasıl denge kurabileceğini keşfetmesi adına fırsat verilebilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Dersin işleniş ve uygulama bölümünde zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan tüm uyarlamalar yapılabilir. Çocukla göz kontağı kurulmasına ve yönergelerin açık, anlaşılır ve net olmasına özen gösterilmelidir. Parkur çocuğun performansına uygun şekilde düzenlenmelidir. Arkadaşlarına yönerge verme ve destekleme konularında görevlendirmeler yapılmalıdır. Oluşabilecek problem davranışlar görmezden gelinmeli ve çocuğun uygun olan her olumlu davranışı sosyal pekiştireçlere yer verilerek pekiştirilmelidir. Çocuğun yastığı sırtında taşınması ile ilgili iki elini açarak parkuru tamamlamasına fırsat verilebilir. Çocuklardan her iki şekilde de yastıkları taşımaları istenebilir veya çocuklara seçenek sunulabilir. Bu şekilde her çocuk tercih ettiği şekilde yastıkları düşürmeden taşımış olacaktır. Gazete kâğıtlarının toplanması sırasında akran desteği sunulabilir. Boyama etkinliğinde çocuğun istediği renkleri kullanmasına fırsat verilmeli, parmak boyasını parmaklarıyla yapmayı tercih etmiyorsa fırça kullanmasına izin verilmelidir. Fırçalar etkinlik öncesinde ortamda hazır bulundurulmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlangıcında, etkinlik esnasında ve değerlendirme bölümünde çocuğa sorular yöneltilmeden önce bir akranını izlemesi, dinlemesi ve model alması için fırsat verilmelidir. Değerlendirme bölümünde konuşması için çocuğa fırsat verilmeli ve yeteri kadar zaman tanınmalıdır. İfade edici dil becerileri sınırlı olan çocuklarla sözcük tekrarları yapılmalıdır. Çocuğun hatalı olarak söylediği sözcükler üzerinde durulmamalı, sözcüğün doğru hâli öğretmen tarafından söylenerek konuşmaya devam edilmelidir. Aile ile görüşülerek çocuğun yeni öğrendiği sözcükleri günlük yaşamında da kullanması için fırsatlar oluşturmaları istenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinliğe odaklanmasını etkileyebilecek ısı- ışık- renk gibi detaylara dikkat edilmelidir. Etkileşimi olumsuz etkileyecek gürültü faktörüne dikkat edilmelidir. Etkinlik anlatılırken kısa ve basit ifadeler kullanılmalıdır. Anlatımda görsellerden yararlanılabilir. Öğretmen parkurda nasıl ilerleyeceğini

çocuk üzerinden tüm sınıfa göstererek çocuğun ne yapacağını anlamasını sağlayabilir. Parkur uzunluğu parçalara bölünerek çocuğun etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Çocuk her aşamadan sonra muhakak pekiştirilmelidir. Toplaması gereken gazete kâğıtlarının fotoğrafı gösterilerek çocuk yönlendirilebilir. Resim aşamasına geçmeden önce ihtiyaç hâlinde çocuğun kısa bir mola yapması sağlanabilir. Parmak boyası ile kaplumbağa yapma aşamasında akranın desteği alınabilir. Değerlendirme kısmında basit ve kısa ifadeler kullanılarak, görsel kartlardan yararlanılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Dersin uygulanması aşamasında çocuğu etkileyen yetersizliğe yönelik gerekli tedbirler alınmalıdır. Çocuğun erişebileceği düzeyde olacak şekilde materyal düzenlemesi yapılmalıdır. Yerlerin kaygan olmamasına dikkat edilmelidir. Sıralar ve diğer donanımlar çocuğa uygun düzenlenmelidir. Uygulama aşamasında gerekli yerlerde fiziksel yardım uygulanmalı ve etkinliğin tamamlanması sağlanmalıdır. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa yastığı kucağında taşınmalıdır. Yastık düştüğünde çocuk yastığı alırken akran veya öğretmen desteği sağlanmalıdır. Etkinlikteki çizilen yolun üzerinde tekerlekli sandalye kullanan çocuğun hareket kabiliyetini engelleyecek nesnelere bulunmamalıdır. Bacak veya kalçada protez kullanımı olan çocukların da yastığı yerde dizlerinin üzerinde sürünerek değil kucağında düşürmeden taşımaya olanak sağlanmalıdır. El ve kollarında yetersizliği olan çocukların yastığı uygun bir materyal üzerinde (örn. sınıfta bulunan bir araba) taşımaya izin verilmelidir. Çocuğun yetersizlik düzeyine göre kaplumbağa çizimi zemin yerine bir masa üzerinde gerçekleştirilebilir, böylelikle çocuk akranları ile birlikte etkinliği uygulayacaktır.

TERTEMİZ DİŞLERİM

- Alan** : Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı
Etkinlik Çeşidi : Türkçe, Sanat Bütünleştirilmiş Etkinlik (Küçük Grup)
Yaş Grubu : 36-78 ay

Kazanım ve Göstergeler

- Kazanım 1** : Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular.
Göstergeleri : Dişini fırçalar. Elini yüzünü yıkar.
Materyaller : Çürük diş resimleri, maket dişler, diş macunu ve diş fırçası, parmak boyası, karton, diş fırçası ve macunu
Kavramlar-Sözcükler : Diş fırçası, diş macunu, sağlam-çürük

Öğrenme Süreci

Öğretmen minderlerinde oturan çocuklara "Temiz olmak için neler yapabiliriz? Ellerimizi ne zaman yıkıyoruz?" gibi sorular sorar. Temiz olmak için elimizi, yüzümüzü yıkamamız, kirli kıyafetlerimizi değiştirmemiz ve banyo yapmamız gerektiğini söyler. Çocuklara "Peki dişlerimizi ne zaman fırçalamalıyız, neden fırçalamalıyız?" gibi sorular sorar. Öğretmen sağlıklı olabilmemiz için dişlerimizin de temiz olması gerektiğini söyler. Hazırlanmış farklı çürük diş resimleri gösterilir. Kirli kalan dişlerin çürüyüp ağrıdığı anlatılır. Sağlam dişlerin nasıl görüldüğü diş maketi üzerinde gösterilir. Davet imkânı varsa sınıfa bir diş doktoru davet edilir. Doktorun diş sağlığı ve diş temizliğinin önemi hakkında çocuklarla sohbet etmesi sağlanır. Sınıftaki diş maketi üzerinde dişler ve nasıl temizlenmesi gerektiği anlatılır. Minderlerinde rahat oturmaları sağlanan çocuklara "Ayşe'nin Dişleri" isimli hikâyeye anlatılır.

"Ayşe isminde küçük bir kız varmış. Ayşe o sabah uyanığında bayram sabahı olduğunu hatırlamış. Heyecanla yatağından çıkmış ve bayram için alınan elbiselerini giymiş. Anne ve babasıyla bayramlaşmış. Ayşe toplayacağı şekerleri düşünerek çok mutlu olmuş ve kahvaltısını bile yapmadan hızlıca evden çıkmış. Bayram günü boyunca bir poşet dolusu şeker toplamış ve hemen evine dönmüş. Annesi o kadar çok şeker yememesi gerektiğini anlatsa da Ayşe dinlememiş. Dışarıdan gelir gelmez ellerini bile yıkamadan şekerleri yemeye koyulmuş. Bir yemiş, iki yemiş, üç yemiş derken poşetindeki bütün şekerler bitmiş. Çok yorulan Ayşe dişlerini fırçalamayı unutup hemen yatağına yatmış. Ertesi güne diş ağrısı ve karın ağrısıyla uyanmış. Annesi ona çok şeker yediğini ve dişlerini fırçalama- dan uyduğunu hatırlatmış. Ayşe yaptıklarını

hatırlayınca çok pişman olmuş. Yaptığının çok yanlış olduğunu anlamış ve bir daha zararlı yiyecekler yemeyeceğine söz vermiş. Ardından hemen kalkmış, dişlerini fırçalamak için banyoya koşmuş.”

Hikâyeden sonra dişlerin çürümemesi ve ağrıması için diş macunu ve diş fırçası kullanılması gerektiği anlatılır. Çocuklardan evlerinden getirdikleri diş fırçalarını çıkarmaları istenir. Her çocuğun diş fırçasına yeterli miktarda diş macunu sürülür ve öğretmen kendi diş fırçasına da diş macunu sürer. Önce öğretmen kendi dişlerini fırçalayarak çocuklara model olur. Ardından çocuklar da fırçalamaya başlar. Fırçalama bittikten sonra masalara oturulur. Önceden hazırlanmış olan büyük kartonlara çizilmiş dişler, diş fırçası ve diş macunu resimleri çıkarılıp çocuklara gösterilir. Sınıf 3 gruba ayrılır ve parmak boyaları kullanılarak resimler boyanır. Çocuklara istedikleri resimde çalışma fırsatı verilir. Etkinlikler uygun yerlerde sergilenir.

Aile Katılımı

Eve aylık diş fırçalama takvimi gönderilir ve uygulanması istenir.

Veliler arasında diş hekimi varsa etkinlik günü davet edilip, çocukları bilgilendirmesi sağlanır.

Değerlendirme

- Temizlik neden önemlidir?
- Temiz olmak ne hissettirdi?
- Temiz olmak için neler yaparız?
- Sağlam diş ne demektir?
- Dişlerimizi fırçalamazsak ne olur?
- Dişlerimiz neden çürür?
- Dişlerini fırçalamaktan hoşlandın mı?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi kurallar açık ve anlaşılır şekilde ifade edilmelidir. Çocukların materyalleri incelemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik öncesi yapılan soru-cevap bölümünde çocuklar için olumlu ve olumsuz örneklerin yer aldığı görsel kartlar kullanılmalıdır. Çocuklardan bu görsellerden uygun olanları göstermeleri istenerek derse katılımları sağlanmalıdır. Kullanılan yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Hikâye ile ilgili kısa cevaplı sorular yöneltilmeli, öncelikli olarak çocuğun akranlarının cevaplamaları sağlanmalı, akranını dinledikten sonra aynı soru çocuğa yöneltilerek cevap vermesi sağlanmalıdır. Diş

fırçalama aşamasında beceri basamaklandırılmalı ve her bir basamak için çocuklara model olunmalıdır. Çocukların birbirlerini izlemeleri konusunda yönergeler verilmeli ve uygun izleme davranışları pekiştirilmelidir. Masada yapılacak boyama etkinliği sırasında çocuğun etkileşime girmeyi tercih ettiği bir akranı tarafından destek verilmesi sağlanmalı ya da ihtiyaç duyduğu durumlarda çeşitli yardımlar öğretmen tarafından sunulmalıdır.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğa farklı doku, büyüklük ve üzerinde kabartma sembol olan minderini diğer minderlerden ayırt ederek oturması sağlanmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğa temizlik ile ilgili sorular sorulmalı, cevap verebilmesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun diş maketine dokunarak incelemesi sağlanmalıdır. Çocuğun diş maketi üzerinde sağlam ve çürüyen dişleri hissedebilmesi için, çürüyen kısımlara farklı dokular yapıştırılarak betimlemeler yapılabilir. Öğretmenin eli çocuğun eli üzerinde olacak şekilde, diş fırçası tutularak diş maketi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru fiziksel yardım sunulur ve dişleri nasıl fırçalamamız gerektiği açıklanır. Ardından çocuğun bağımsız olarak dişlerini fırçalaması istenebilir. Çocuğa gereksinim duyulan miktarda ipucu sunulur. Hikâyeye okunurken, hikâyenin her sayfasına metinde geçen nesnelere yapıştırılabilir ya da hikâyenin metin kısmının üstüne kilitli poşet yapıştırılarak metinde geçen nesnelere, bu poşetin içine konularak hikâyeye sırasında çocuğa inceletilebilir (Örneğin; şeker, poşet, diş fırçası). Çocuğun hikâyeyi dinlediğinden ve okunanları anladığından emin olmak için hikâyeye ile ilgili soruları cevaplama, dramatize etme, hikâyeyi tamamlama vb. etkinlikler yapılabilir. Diş macunun kapağını açma, diş fırçasına yeterli miktarda macun sürme ve diş fırçalama aşamasında ihtiyaca yönelik yeterli düzeyde fiziksel yardım sunulabilir. Çocuk kartonlara sınırları kabartılmış diş, diş fırçası, diş macunu şekillerini, kenarlarına dokunarak ayırt ederek taşırmadan boyaması için cesaretlendirilebilir. Kartondan diş boyatılmanın yanı sıra yumurta kolisi gibi üç boyutlu nesnelere ağız maketi oluşturulup parmak boyası ile boyama yaptırılabilir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Çok loş ortamlarda çocuk görme kalıntısını işlevsel kullanamayacaktır, ayrıca doğrudan göze gelen parlak ışık rahatsız edici bir duyarlılık yaratacağından çocuğun görmesini zorlaştıracaktır. Fosforlu, canlı renkte, farklı büyüklükte şekil zemin zıtlığı oluşturulan minderini diğer minderlerden ayırt ederek oturması sağlanabilir. Öğretmen diş macunun kapağını açma, diş fırçasına yeterli miktarda macun sürme ve diş fırçalama aşamasında çocuğun ihtiyacına yönelik ipuçları sunabilir. Çocuğa yardım verilirken çocuğun gereksiniminden fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Kartonlara uygun büyüklük ve kalınlıkta, sınırları belirginleştirilerek hazırlanmış boyama etkinliği hazırlanarak çocuğun fosforlu, canlı renkli parmak boyaları kullanarak taşırmadan boyaması sağlanabilir. Gereken durumlarda çocuğun etkinlikleri daha iyi görebilmesi için kartonların yanına bir masa lambası konulabilir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Hikâye anlatılırken hikâyeye görseller eklenmesi ve görsellerin hikâyeyi betimler nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Hikâye anlatılırken çocuğa görseller üzerinden betimleme yapılmalıdır. Öğretmen çocuğa yönerge verirken çocuğun dudak okumasına imkân verecek şekilde yüzünü çocuğa doğru dönmeye ve göz teması kurmaya dikkat etmelidir. Kartondan yapılan diş, diş fırçası ve diş macunu etkinliği boyanırken çocuğa akran desteği sağlanabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız oluyor olabilir. Bu durumda sesi normal seviyelere indirmek, sesin direkt kulağına gelmeyeceği bir yönde oturtmak vb. gibi uyarlamalar yapılabilir. Çocuğun öğrenmesini daha çok desteklemek, duymasını kolaylaştırmak ve gerektiğinde ayrıntılı açıklama yapabilmek için öğretmen kendisine yakın bir alana çocuğun oturmasını sağlamalıdır. Hikâye okuma etkinliğinde çocuğun hikâye resimlerine olan ilgisi kullanılarak etkinliğe odaklanması sağlanabilir. Öğretmen hikâye içeriğini jest/mimik/taklit kullanarak aktarabilir. Hikâye çocukla göz kontağı kurularak, kelimeleri açık bir şekilde söyleyerek ve ses tonu çocuğa göre ayarlanarak okunmalıdır. Çocuğun işitemediği yerler tekrar edilerek hikâye okuma etkinliğini tamamlanmalıdır. Öğretmen hikâye okurken çocuğun kitap-taki resimlerde gördüklerinin isimlerini söylemesi için sorular sorabilir. Çocuğun söylediği sözcükler genişletilir. Sorular basitleştirilerek sorulur ve sorulara cevap vermede çocuğa öncelik tanınabilir. Kartondan yapılan diş, diş fırçası ve diş macununu boyama aşamasında çocuğa akran desteği sağlanabilir. Öğretmen çocuğa yönerge verirken yüzünü çocuğa doğru dönmeye ve göz teması kurmaya dikkat etmelidir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önüne alınarak zihinsel yetersizliği olan çocuğa yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Diş fırçalama ve boyama etkinlikleri sırasında akranının model olmasını ve akran iş birliği sağlamak, çocuğun akranları ile etkileşime geçmesi için fırsatlar oluşturmak çok önemlidir. Hikâyeyi bir akranı ile dramatize etmesini sağlamak bir etkileşim fırsatı olarak sunulabilir. Bunların yanı sıra yönergeler kısa, anlaşılır ve net olmalıdır. Yönerge verilirken ve etkinliğin her aşamasında göz kontağı kurulmasına özen gösterilmelidir. Hikâye etkinliği sırasında çocuğa çeşitli görevler verilmeli ve uygun olan her davranışı mutlaka pekiştirilmelidir. Diş fırçalama becerisinin her bir basamağını gösteren görseller sıralanarak bir çizelge hazırlanmalıdır. Çocukların bu çizelgeyi takip ederek basamakları yerine getirmeleri istenmeli, aynı zamanda da becerinin basamaklarına model olunmalıdır. Boyama etkinliği sırasında dokunsal olumsuz durumları önlemek adına çocukların tercih edebilecekleri fırçalar etkinlik öncesinde ortamda bulundurulmalı ve çocuğa seçenek sunulmalıdır. Boyama sırasında çocuğun uygun olan davranışları anında pekiştirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Çocuğun dil düzeyine göre 'evet/hayır', tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevaplar olacak şekilde sorular sorulmalıdır. Örneğin; 'Temizlik neden önemlidir?' sorusu yerine 'Temizlik hasta olmamak ve temiz görünmek için önemli midir?' şeklinde sorulabilir. Akranı model olarak kullandıktan sonra sorular çocuğa yöneltilir. Çocuk sözcükleri tam olarak söylemekte zorlanıyorsa (örneğin "şeker" yerine "seker" diyorsa) çocuğun söylediği sözcük doğru olarak söylenerek çocuğa tekrar denemesi için ("Evet, şeker.") model olunur ve çocuğun verdiği cevap genişletilerek tekrar söylenir (Örneğin; bayram şekeri vb.). Bu genişletmelerin de yine basamak basamak çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Bu uygulamalar ile çocuğun dil kullanımına ilişkin cesareti artacaktır. Çocuğun düzeltme yapılırken de pekiştirilmesi gerekmektedir. Çocukta kekemelik varsa çocuğun konuşurken heyecanlanmaması ve sakinleşmesi için gerekli süre verilmeli, ardından sorulan soru tekrarlanarak konuşması teşvik edilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun öğretmeni rahatlıkla görebileceği bir yerde oturmasına, izlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik öncesi sınıf kuralları tekrar edilmeli, etkinliğe uygun oluşturulmuş etkinlik kuralları açıklanmalı ve her bir kuralın nasıl uygulanacağına yönelik model olunmalıdır. Etkinlik sırasında çocukların uygun olan tüm davranışları anında pekiştirilmelidir. Etkinlik ile ilgili konuşma esnasında ve hikâyenin çocuklara okunduğu sırada çocukların dinleme becerileri pekiştirilerek aktif şekilde gösterdikleri katılım desteklenmelidir. Hikâye büyük resimli kartlardan oluşacak şekilde hazırlanmalı ve çocuktan hikâyeye ait her bir görseli arkadaşlarına göstermesi istenerek derse katılımı arttırılmalıdır. Diş fırçalama aşamasında çocuklar gruplara ayrılarak çocuğun yanında model alabileceği ve rahat etkileşim sağlayabileceği bir arkadaşının olması sağlanmalıdır. Etkinliği bitiren çocuğa arkadaşlarına yardım etme, materyalleri düzenleme gibi görevler verilerek bekleme süreleri değerlendirilmelidir. Bekleme sürelerinde göstermiş oldukları davranışlar mutlaka ödüllendirilmelidir. Etkinlik sonu gruplar oluşturulurken çocuğun performans düzeyi ve katılacağı gruptaki etkileşimi değerlendirilerek en uygun grupta olması sağlanmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun öğretmene yakın oturmasının sağlanması anlık müdahale için gereklidir. Diş macunun kapağını açma, diş fırçasına yeterli miktarda macun sürme ve diş fırçalama aşamasında çocuğun ihtiyacına yönelik yeterli düzeyde fiziksel yardım sunulabilir. Kartondan yapılan diş, diş fırçası ve diş macununu boyama aşamasında çocuğun ellerinde kasılmalar vb. olabilir. Bu yüzden bu aşamada da fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir.

SOHBET VAKTİ : DUYGULAR

Alan : Dil Gelişimi Alanı

Etkinlik Çeşidi : Türkçe Etkinliği

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 3 : Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.

Göstergeleri : Düz cümle kurar. Olumsuz cümle kurar.

Kazanım 5 : Dili iletişim amacıyla kullanır.

Göstergeleri : Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohbeta katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.

Kazanım 7 : Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

Göstergeleri : Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini açıklar. Dinledikleri hakkında yorum yapar.

Kazanım 8 : Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

Göstergeleri : Dinlediklerini ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini başkalarına anlatır.

Materyaller : Duygular küpü

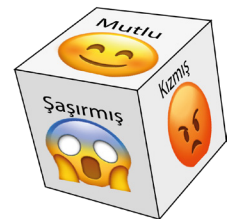
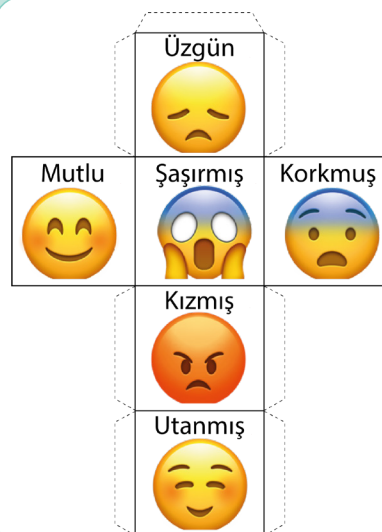
Kavramlar-Sözcükler :

Öğrenme Süreci

Çocuklar hikâye düzeninde otururlar. Öğretmen küpün tüm yüzeylerinde bulunan duyguları içeriğinde barındıran, herhangi bir duygular temalı hikâye kitabını okumaya başlar.

Hikâye okuma aşaması bittikten sonra duygular küpünü çocukların olduğu alanın ortasına koyar. Sırayla herkesin ortaya gelip küpü atacağını, çıkan duyguya göre hikâyedeki olayı anlatacağını söyler.

Örneğin bir çocuk ortaya gelir, küpü atar ve küpün üst yüzeyinde "mutlu" duygusu çıkar. Öğretmen "Evet! Küpü attın ve hangi duygu çıktı?", "Peki, hikâyedeki çocuk/hay-

Okula Merhaba! İlk Haftam

van/kahraman hiç korkmuş muydu? Eğer korktuysa neden korkmuştu hatırlıyor musun? Bize anlatabilir misin?" "O an yüzü nasıldı? Bize gösterebilir misin?" gibi sorular sorar ve çocuktan soruları cevaplayıp çıkan duyguya göre hikâyedeki olayı anlatmasını ister.

Çocukların hikâyeden bağımsız olarak kendi hayatlarından örnekler de vermelerine fırsat tanınır. Duygu ve düşüncelerini, öğretmeni ve arkadaşlarıyla sohbet havasında paylaşması sağlanır. Bu süreç tüm duygular (mutlu, üzgün, şaşkın, vb.) hakkında konuşularak devam eder.

Değerlendirme

- İnsanların ne hissettiklerini çoğunlukla yüzlerinden anlıyoruz. Ya hiç anlamasaydık?
- Hayvanların da bizim gibi duyguları var mı? Hangi duygularımız çok benziyor?
- Duygular sadece bir ses olsaydı neye benzerdi? Mutlu olmak bir kuş cıvıltısı olabilir mi? Üzgün olmak bir bebeğin ağlama sesi olabilir mi? Peki şaşkınlık ne olurdu?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun duyguları ayırt edip edemediği belirlenmelidir. Çocuğa incelemesi için etkinlik öncesinde duygu küpü verilebilir, duygular üzerinde konuşarak çocuk derse hazırlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun derse katılımı pekiştirilmelidir. Hikâyeyi okurken çocuğun dikkatini hikâyede tutmak adına basit sorular sorulabilir. Çocuğa hikâyeyi bittikten sonra sorulan soruları cevaplarken uygun ipuçları sunulabilir. Etkinliğin kalıcılığını arttırmak adına çocuğun günlük hayatında korktuğu, mutlu olduğu vb. anlardan örneklemeler istenebilir. Böylece etkinlik genellenip yaşantıdaki örneklerle desteklenmiş olur. Etkinlik esnasında ve sonrasında çocuğun doğru tepkileri pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak duygular küpü çocuğa uygun olarak dokunsal materyaller yardımıyla hazırlanmalıdır. Örneğin; mutlu olan yüz ifadesi silikon yardımıyla sınırları belirgin hazırlanırken, üzgün olan yüz ifadesinin sınırları ip yardımıyla hazırlanabilir. Her bir ifade dokunsala çevrilirken farklı materyallerle sınırları belirginleştirilmelidir. Farklı dokularda hazırlanan dokunsal duygular küpünü çocuğun incelemesi için fırsat verilmelidir. Öğretmen hikâyeyi okumaya başlamadan önce çocuğu yanına oturtabilir. Öğretmen duygular küpünü çocuğun önüne koyar ve sıra çocuğa geldiğinde küpü atmasını ve çıkan duyguyu anlatmasını isteyebilir. Hikâyeyi okuma sırasında çocukların uygun duyguları anlaması için duygu durumları hakkında gerekli betimlemeler yapılmalıdır. Öğretmen bu çalışmayı çocuğun kendi yüzüne dokunarak da farklı duygu durumlarındaki yüz ifadelerinin değiştiğini görmesini sağlayabilir. Öğretmen çocuğun etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışlarını zaman zaman sesli olarak betimlemelidir. Etkinlik sırasında ihtiyaç hâlinde çocuğun dokundu-

đu duygu hakkında ipuçları verilebilir. Çocuğa süreçte ve değerlendirme kısmında sorduğu sorular ve yanıtları için zaman verilmelidir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğin yapılacağı sınıf ortamının ışık düzeyine (çok loş ya da çok parlak olmamalı) dikkat edilmelidir. Etkinlikte kullanılacak duygular küpü, çocuğun görme kalıntısına göre uygun puntoyla büyü-tülerek ve sınırları kalın çizgilerle çizilerek hazırlanmalıdır. Duygular küpü hazırlanırken zemin zıtlığına ve küpün canlı renklerde olmasına dikkat edilmelidir. Seçilen yüz ifadeleri sade ve anlaşılır olmalıdır. Çocuk duygular küpünü rahatlıkla görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği yere oturtulmalıdır. Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskoplu gözlük vb.) varsa duygular küpünü incelerken bu cihazları kullanmasına fırsat verilmelidir. Hikâye okuma zamanı bittikten sonra duygular küpü çocuğun rahat görebileceği mesafeye koyulur. Çocuğa bu süreçte duygular küpünü rahat görebilmesi ve anlamlandırması için zaman verilmelidir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen hikâye kitabını okurken görsellerden faydalanmalıdır. Hikâyenin resimlerini çocuğa göstermelidir. Çocuğun dil düzeyine uygun etkinlik anlatımı yapılmalıdır. Öğretmen "Hikâyedeki çocuk/hayvan/kahraman hiç korkmuş muydu?", "Senin bugüne kadar en mutlu olduğun an neydi? Sen birine hiç bu kadar çok kızdın mı?" gibi sorular sorarken jest ve mimiklerini hikâyede yer alan duyguya göre kullanmalıdır. Çocuk jest ve mimikleriyle korkma duygusunu ifade ediyorsa öğretmen "Evet, korkmuş." diyerek sözel olarak cevap verebilir. Çocuğun dil düzeyi söyleneni tekrar etmesine uygun ise çocuğun söylenenleri tekrar etmesi istenebilir. Çocuğun sorulan soruların cevaplarını jest/mimikler ile, görseller ile veya doğal işaretler ile vermesine fırsat tanınabilir. Çocuğun jest/mimik, görseller ve doğal işaretler ile verdiği cevaplar sözel dille ifade edilmelidir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuk öğretmeni ve küpü atan akranını en iyi duyabileceği ve jest/mimiklerini net görebileceği bir konumda oturtulmalıdır. Öğretmen hikâye kitabını okurken kitabın resimlerini çocuğa gösterebilir. Etkinlik anlatımı çocuğun alıcı dil düzeyine uygun olarak yapılmalıdır. Çocuk küpü atmak için ortaya geldiğinde çocuğun dil düzeyine uygun sorular sorulmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilmelidir. Örneğin öğretmen "Hikâyedeki çocuk/hayvan/kahraman hiç korkmuş muydu?" sorusuna çocuk "Korktu." şeklinde cevap verirse, öğretmen çocuğa "Çocuk korktu." şeklinde genişleterek dönüt vermelidir. Çocuğun hikâye anlatımı sırasında öğretmen model olmalıdır. Çocuğun cevaplamakta zorlandığı sorularda gerekli ipuçları verilmelidir. Çocuk ifade edici dili kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa sunulan yönergeler açık ve anlaşılır olmalıdır. Etkinlik öncesinde çocuğun duyguları ayırt edip edemediği belirlenmelidir. Etkinlikte kullanılan küp çocuğun dokunsal hassasiyetinin olmadığı malzemelerden hazırlanmış olmalıdır. Küpün üzerindeki duygu görselleri gerçek insan yüz ifadelerinden seçilebilir. Etkinlikte hikâye okunup küpü atma aşamasına gelindiğinde, çocukla göz teması kurup kurallar hatırlatılmalıdır. Çocuk küpü attıktan sonraki konuşma aşamasında çocuk için en uygun olan ipucu sunulmalıdır. Çocuğun kurduğu tek kelimelik ya da birkaç kelimedenden oluşan basit cümleler pekiştirilmeli, cümlelerinde genişletmeler yapılmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye çocuğun dil seviyesine uygun seçilmelidir. Çocuğa bilmediği kelimelerin olup olmadığı sorulabilir. Çocuğun bilmediği kelimeler varsa tanımı yapılmalıdır. Çocuk küp atmak için ortaya geldiğinde sadece jest ve mimik kullanmamalı, sözel dil kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil düzeyine uygun, yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasını sağlayacak sorular sorulmalıdır. Çocuğun sorulara cevap vermekte zorlandığı kısımlarda öğretmen destek olmalıdır. Çocuk söylediği kelimeleri hatalı ya da yanlış telaffuz ederek söylüyorsa öğretmen doğru telaffuz ederek dönüt vermelidir. Çocuğun sorulara cevap vermesi için ek süre tanınabilir. Çocuk soruları cevaplamakta zorlanıyorsa seçenekli sorularla desteklenmelidir. Örneğin "Nasıl hissettin?" sorusuna cevap gelmiyorsa "Korktun mu? Şaşırdın mı?" gibi sorularla yönlendirilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun çevresel uyaranlardan en az etkileneceği yere oturması sağlanmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğun etkinliğe uygun davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlikte kullanılan hikâyenin sade, günlük hayatla bağlantılı ve belirgin ifadeleri olmasına dikkat edilmelidir. Hikâye okuma sırasında çocuğun dikkatini aktif tutmak için sorular sorulabilir. Etkinlik sırasında çocuğa "Arkadaşına hangi duygu çıktı? Arkadaşın bize burada hangi duyguyu anlatmak istedi?" gibi sorular sorularak çocuğun dikkatinin etkinliğe odaklanması sağlanmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Küpün boyutunda çocuğa göre uyarılama yapılabilir. Çocuk küpü atmada güçlük çekerse onun için en uygun düzeyde olan fiziksel yardım uygulanmalıdır. Duyguları taklit etmesi istendiğinde çocuk mimiklerini kullanmada zorluk çekiyorsa hafif düzeyde yapılan yüz hareketleri doğru kabul edilebilir. Duyguları taklit edemeyen çocuğun önüne duygu kartları koyulabilir, sorulan soruya kartları göstererek ya da işaret ederek tepki vermesi istenebilir. Çocuğun bedensel yetersizlik düzeyine göre sözel ifadeleri, göz/baş işaretleri, jest/mimikleri ile anlatılan görseli seçmesi doğru kabul edilmelidir.

İKİNİN İÇİNDE

Alan : Bilişsel Gelişim

Etkinlik Çeşidi : Oyun ve Matematik (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu : 48+ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 4 : Nesnelere sayar.

Göstergeleri : Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelere kaç tane olduğunu söyler.

Materyaller : Küçük bir top, bir tane çubuk veya oklava, oyun hamurları

Kavramlar-Sözcükler : 2 rakamı

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfta bulunan renkli blok oyuncakları yere döker. *"Şimdi sırayla sizden söylediğim sayı kadar uygun renkte parçayı vermenizi isteyeceğim"* der. Çocuklardan mavi, sarı, kırmızı gibi önceden öğrenilen renklere uygun şekilde blok parçaları istenir. Çocukların verdiği parçalar birleştirilerek yerde iki rakamı oluşturur. Bu rakam kalın bir şerit hâlinde, çocukların içine girerek yürüebilecekleri büyüklükte olmalıdır.
- Öğretmen öncelikle rakamın içine girer ve başlangıçtan sonuna doğru rakamın yazılış yönüne uygun şekilde yürüyerek gösterir. Öğretmen bu oluşturulan şeklin iki rakam olduğunu söyler. İki tane nesneyi bu rakamla gösteririz diyerek tanıtır. Daha sonra çocuklar sırayla rakamının yazılışına göre başlangıç kısmından başlayarak rakamın içinde yürür. Yazım şeklindeki yön dikkate alınır.
- Çocuklara bir tane küçük top ve uzun bir çubuk verilir. Topu iki rakamının içinden ilerleterek yürütmeleri istenir.
- Öğretmen çocuklara iki rakamının olduğu kağıtlar dağıtır. Öncelikle parmaklarıyla üzerinde geçerek yazılış şekline dikkat çekilir. Daha sonra müzik açılır. Çocuklar müzik eşliğinde öğretmenin yönergeleriyle vücutlarının çeşitli yerlerini kullanarak iki rakamı çizerler. Örneğin, *"İşaret parmağımızla duvarda iki yapıyoruz, burnumuzla çizelim, ayağımızla yere yapalım"* gibi. Öğretmen çocukların hayali çizimlerdeki yazış yönlerine dikkat eder. Gerekli durumlarda çocuklarla birlikte yapar.

Değerlendirme

- İki rakamının görseli panoya asılır. Çocuklara birer kutu oyun hamuru dağıtılır. Çocuklardan oyun hamurunu kullanarak iki rakamının şeklini oluşturmaları istenir. Panodaki görsele bakarak zaman zaman yardım alabilirler.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıf oturma düzeninde çocuğun öğretmeni net görüp dinleyebileceği, çevresel uyarılardan en az etkileneceği yere oturması sağlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak malzemeleri (blok, top, çubuk) çocuğun incelemesi için yeterli zaman tanınmalıdır. Çocuk materyalleri incelerken materyaller açık ve anlaşılır şekilde anlatılmalıdır. Çocuktan blok istenirken çocuğun alıcı dil seviyesine uygun basit, sadeleştirilmiş yönergeler verilmelidir. Çocuk 2 rakamının içinde topu ilerletirken sözel ipucu kullanılarak yönlendirmeler yapılabilir. Değerlendirme kısmında oyun hamuru ile ne yapması gerektiği basit ve kısa ifadelerle anlatılmalıdır. Etkinliğin başında, etkinlik sürecinde ve değerlendirme kısmında çocuğun doğru tepkileri pekiştirilmeli, yanlış tepkilerinde derse katılımını pekiştirip çocuk için en uygun olan ipucu sunulmalıdır.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe geçmeden önce kullanılacak nesnelere (top, blok, çubuk) çocuğun öğretmen rehberliğinde dokunması ve incelemesi için zaman verilmelidir. Blok parçalara öğrendiği renklerle eşleştirebileceği farklı dokularda materyaller yerleştirilebilir. Bloklara yerleştirilen dokunsal materyallerin hangi rengi temsil ettiği etkinliğe başlamadan öğretmen rehberliğinde çocuğun dokunması sağlanarak anlatılmalıdır.

Üç boyutlu ya da kabartma şeklinde 2 rakamı hazırlanarak çocuğun rakamın şeklini anlaması sağlanabilir. Çocuk üç boyutlu 2 rakamını dokunsal olarak incelerken öğretmen rakamı çocuğa tanıtmalıdır.

Yerde blok parçalarından oluşturulmuş iki rakamının içine dokunsal olarak ayırt edebileceği bir materyal ile yürüyeceği yol belirtilebilir. Öncelikle öğretmen rehberliğinde iki rakamının içi çocuğa gezdirilerek dokunsal olarak tanınması sağlanmalıdır. Öğretmen çocuk alanı gezerken top ve çubukla bu alan içinde ne yapması gerektiğini betimleyici olarak anlatmalıdır. Çocuk rakamın içinde topu ilerletirken öğretmen sözel ipucu kullanarak çocuğu yönlendirebilir. Gerektiğinde yürüme esnasında öğrenciye bir rehber eşlik ederek rehberli yürüme yapılabilir.

Öğretmen kağıtlarda bulunan iki rakamını çocuğa kabartma şeklinde oluşturarak sunmalıdır. Çocuk hayali çizim yaparken öğretmen gerektiğinde fiziksel yardımla çocuğun doğru şekilde yapmasını sağlayabilir.

Değerlendirme kısmında çocuğa üç boyutlu 2 rakamı verilerek tekrar incelemesi sağlanmalıdır. Oyun hamuruyla iki yaparken üç boyutlu nesnenin etrafına oyun hamurlarını koyarak 2 rakamını yazması sağlanabilir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğe geçmeden önce öğretmen, çocuğu görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği bir yere oturtmalıdır. Ortamdaki ışık düzeyine (ne çok parlak ne de karanlık olmalı) dikkat edilmelidir. Bloklar çocuğun rahat ayırt edebilmesi için canlı renklerden tercih edilmelidir. 2 rakamının bulunduğu kağıtlar, kullanılan top büyük boyutta, kontrast canlı renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır.

Değerlendirme kısmında oyun hamuruyla iki rakamı yazımı için, panoya asılan iki rakamı büyük puntoda ve canlı renklerde olmalıdır. Çocuğun panoyu rahatlıkla görebileceği bir mesafede oturması sağlanmalıdır. İhtiyaç hâlinde öğrenciye destek materyaller verilmelidir (büyüteç, gözlük vb.).

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuk cihaz kullanmıyorsa istenen renkteki bloğun görseli kullanılarak çocuğun blokları vermesi sağlanabilir. Oluşturulan 2 rakamı içinde ne yapması gerektiği görseller üzerinden gösterilerek hatırlatılabilir. Görseller dil girdisi ile birlikte verilmelidir. Çocuğa dil girdisi sağlamak amacıyla görsele ilişkin kelimeler (top, çubuk, blok, iki, sarı) öğretmen tarafından söylendikten sonra çocuğun kelimeleri tekrar etmesi sağlanabilir. Cihaz kullanan çocukların ifade edici dili kullanması teşvik edilmelidir. Havaya, yere hayali 2 rakamı çizerken, oyun hamuruyla iki rakamı yazarken görsellerden yararlanılabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak materyaller (top, çubuk, blok) çocuğa gösterilerek isimlerini söylemesi istenebilir. Çocuk istenen iki renkteki bloğu verirken, blokların renklerini söylemesini isteyerek konuşmasına fırsat verilebilir. İfade edici dili olan çocuğun soruları cevaplamasında ek süre verilebilir. Etkinlik sonrası hangi rakamı öğrendikleri, top ile ne yaptıkları gibi sorular sorularak çocuğun konuşması için fırsat oluşturulmalıdır.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte yönergelerin açık, anlaşılır ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkilenmeyeceği ortam sağlanmalıdır. Çocuğun davranışları iyi gözlemlenmeli, özellikle problem davranışların öncesi ve sonrası tespit edilmelidir. Öğretime gerçek nesnelere başlanmalı, kullanılacak ipucu çocuğa göre belirlenmeli, çocuğun olumlu davranışları anında pekiştirilmelidir. Bloklar dışında başka gerçek nesnelere kullanılarak öğretim çeşitlendirilip genellenebilir. Hayali olarak iki sayısı çizerken ve değerlendirme kısmında oyun hamuru ile 2 rakamı yazarken çocuğa model olunarak hareketi taklit etmesi sağlanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuktan blok isterken, ikinin içinde topu nasıl ilerleteceği anlatılırken alıcı dil seviyesine göre basit ve kısa ifadeler kullanılmalıdır. Öğrenilen rakamın görselleri çocuğa gösterilerek iki olduğunu söylemesi istenmeli ve öğrenilen iki rakamını tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun eksik veya hatalı ifadeleri kabul edilmeli ve öğretmen tarafından doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuk konuşması bite-ne kadar beklenmelidir. Çocuğun kendini ifade etme çabaları ve iletişim becerileri pekiştirilmeli, çocuk konuşmaya ilişkin olarak cesaretlendirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk, öğretmene en yakın mesafede oturmalıdır. Sınıf ortamından dikkat çekici materyaller kaldırılmalıdır. Kullanılacak blokların ve renklerin sayısı azaltılabilir. Öğretmen ile birlikte arkadaşlarının verdiği blokları yerleştirme gibi görevler verilerek çocuğun etkinliğe olan odak süresi artırılabilir. Yerde oluşturulan iki rakamının içinde topu ilerletme, 2 rakamının içinde yürüme, hayali 2 rakamı çizme, oyun hamuruyla 2 şeklini yazma becerileri aşama aşama çocuğa model olunarak gösterilmelidir. Çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak etkinlik geçişlerinde kısa molalar yapmasına izin verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik esnasında çocuk eğer tekerlekli sandalye kullanıyor ise ikinin içinde gezilecek alan daha geniş hazırlanmalıdır. Bloklar çocuğun rahatlıkla tekerlekli sandalyedeyken alabileceği yerde olmalıdır. Çocuk eğer elini kullanmada güçlük yaşıyorsa topu elinde çubukla ilerletmek yerine ayağıyla ilerletmesi sağlanabilir. Ayrıca hayali çizim yaparken ayakları, burnu ile yapması sağlanabilir. Oyun hamuruyla iki rakamı yazarken fiziksel yardım kullanılabilir.

İBRAHİM ÇALLI

Alan : Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Sanat Etkinliği

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 3 : Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri : Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesnelere alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.

Kazanım 14 : Sanat eserlerinin değerini fark eder.

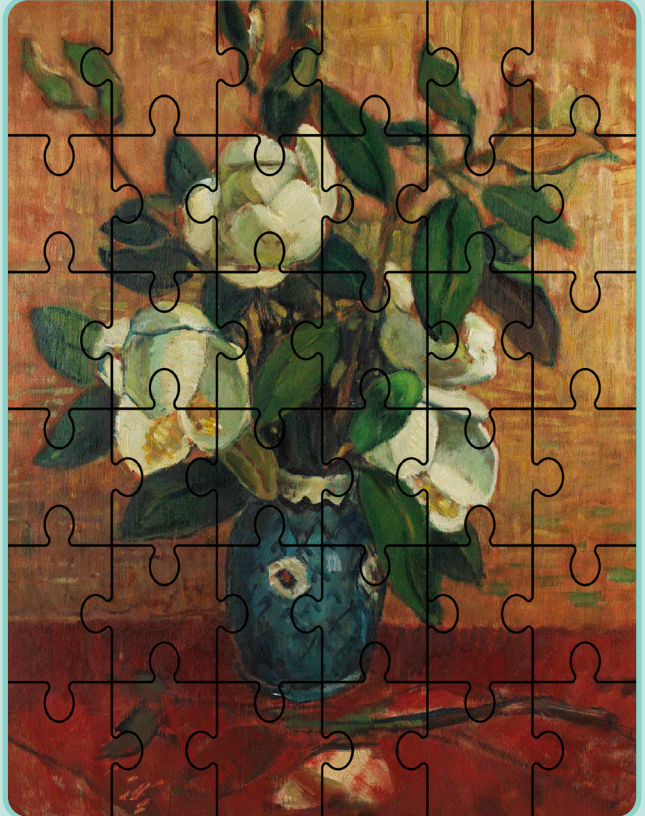
Göstergeleri : Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.

Materyaller : İbrahim Çallı'ya ait eserlerin fotoğrafları, sulu boya, kâğıt

Kavramlar-Sözcükler : Eser, imza

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklar sınıfa gelmeden önce İbrahim Çallı'ya ait eserlerin bulunduğu resimlerin birkaç tanesini sınıf mevcudu kadar yapboz parçalarına ayırır ve parçalarını sınıfın çeşitli yerlerine saklar.
- Çocuklara sınıfta bazı yapboz parçalarının saklı olduğu, ancak parçaların bir araya geldiğinde bir anlam ifade ettiği söylenir. Tüm çocuklar parçaları bulduktan sonra yapboz parçaları bir araya getirilir.
- Ortaya çıkan resimlerin birer sanat eseri olduğu ve İbrahim Çallı tarafından yapıldığı söylenir.
- İbrahim Çallı'nın çok eski yıllarda birçok eserinin olduğu genellikle çiçekleri ve doğal yaşamı resmettiği, hatta Atatürk gibi bazı devlet adamlarının da resimlerini çizdiği bilgisi çocuklara verilir.
- "Ortaya çıkan bu eserlerin İbrahim Çallı'ya ait olduğunu nasıl anlarız?" sorusu çocuk-

Okula Merhaba! İlk Haftam

lara yöneltilir. Alınan cevapların ardından her ressamın eserine kendi imzasını attığı, böylece eserin kendine ait olduğunu gösterdiği bilgisi verilir.

- İbrahim Çallı'ya ait eserler çocuklar tarafından tekrar incelendikten sonra her çocuk kendi bulduğu yapboz parçasını alır ve masaya geçer. Çocuklar parçaları kâğıdın istediği yerine yapıştırır. Öğretmen, herkesin kendisini bir ressam olarak hayal etmesini ve sulu boyaları kullanarak kâğıda yaptırdıkları resimleri tamamlamasını ister.
- Resimler tamamlandıktan sonra çocuklar, eserlerinin kendilerine ait olduğunu gösterebilmek için resimlerin altına imzalarını atarlar (kendilerine ait bir işaret koymaları yeterli olacaktır.) Okulun uygun bir yerinde çocukların yaptıkları eserler sergilenir.

Aile Katılımı

- Ailelerden çocukları ile Türk toplumu için değerli olduğunu düşündükleri bir ressamın hayatını ve eserlerini incelemeleri istenir.
- Ailelerden çocukları ile birlikte internet üzerinden çevrimiçi bir resim sergisini gezmeleri istenir.

Değerlendirme

- Sınıfta saklanan parçaları kolay buldun mu? Bulduğunda ne hissettin?
- Sen bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?
- Ressam olmak sana kendini nasıl hissettirdi?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel düzeyi, alıcı dil becerileri, sahip olduğu ön koşul beceriler vb.) etkinlikteki her geçiş kısa ve net yönergelerle ifade edilmelidir ("Yapboz parçasını yapıştır, resmi tamamla" vb.). Etkinlik boyunca çocuk akranlarını model alması için yönlendirilebilir ("Arkadaşlarını izle. Resimlerini tamamlıyorlar. Sen de onlar gibi yapabilirsin" vb.). Çocuk etkinliğin aşamalarını gerçekleştirmekte güçlük çektiğinde öğretmen sözel ipuçları verebilir ve gerektiğinde model olabilir (Örneğin; yapboz parçasını önce kendisi aramaya başlayabilir. Resmi tamamlama aşamasında kendisi de çizerek bir parçayı tamamlayabilir.). Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre gerekirse sadeleştirilerek ve görsellerden yararlanılarak sunulabilir. Çocuk sorulara yanıt vermekte güçlük yaşadığında cevaplara ilişkin seçenekler sunulabilir ("Sanat eserlerini

korumak için neler yapabiliriz?" sorusuna müzede camekan içinde sergilenen ve insanların bakarak incelediği bir sanat eseri görseli ile insanların ellerine alarak inceledikleri sanat eseri görselleri kullanılabilir. "Hangisi doğru, göster" yönergesi verilebilir. Çocuğun uygun davranışları (Etkinlikteki aşamaları doğru şekilde gerçekleştirme, sorulara doğru yanıt verme gibi.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Süreç boyunca çocuğun öğretmenini iyi bir şekilde duyduğundan emin olunmalıdır. Saklanmış yapboz parçaları aranırken öğretmen çocuğa ipuçları verilebilir ("Hikâye kitaplarımızın olduğu raflara ve minderlerimizin altına bakabilirsin." gibi). İhtiyaç duyduğunda çocuğa yapboz parçasını ararken rehberlik edilebilir. Bulduğu parça üzerindeki görsel çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Çocuk parçaları birleştirme aşamasına gerektiğinde fiziksel yardım sunularak dahil edilmelidir. Tüm parçalar birleştikten sonra ortaya çıkan görsel çocuğa sözlü olarak betimlenir. Yapboz parçasını kâğıda yapıştırarak resim çizme aşamasında çocuk öğretmen tarafından desteklenmelidir. Çocuk hayal ettiği resmi anlatırken öğretmeni çocuğun elinden hafifçe tutarak resmi birlikte çizebilir. Kullanacağı boyanın rengi, kâğıdın neresine çizeceği gibi her adımda çocuğun sözlü yönlendirmeleri takip edilmelidir. Çocuk isterse resmi tamamlama aşamasını tamamen bağımsız gerçekleştirebilir (Rastgele çizimler bile olsa ortaya çıkardığı ürün pekiştirilmelidir.). Resmin ortaya çıkan son hâli ve diğer çocukların tamamladığı resimler çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Çocuğa imzasını parmak boyası ile atması için fırsat tanınabilir (Öncesinde öğretmen fiziksel yardım sunarak çocukla birlikte bir imza örneği yapabilir.).

3. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir (Çocuğun loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanmadığı ya da çok aydınlık ve parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılmalıdır.). Çocuğa yapboz parçasını bulabilmesi için yeterli kadar zaman tanınmalı ve ihtiyaç duyarsa ipuçları verilmelidir (Kitapların altına bakabilirsin vb.). Parçalara ayrılarak saklanan resmin olabildiğince net bir fotoğrafının seçilmesine, ayrıntıları çok fazla olan resimler yerine daha az ayrıntılı bir resmin (Manolyalar eseri gibi) tercih edilmesine ve parçanın çocuğun görebileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun resimden oluşan yapboz parçalarını incelemesi için yeterli kadar zaman verilmelidir. Çocuğun görme becerilerini kullanma düzeyine göre resim çizme aşamasında canlı renkler arasından seçim yapması, rahat kullanabileceği bir fırça tercih etmesi, fırçaya alacağı boyalar arasında mesafe olması (Birbirine karışmadan rahat ayırt edilebilmeleri için) sağlanabilir. Etkinlik sonunda çocuğun arkadaşlarının resimlerini incelemesi için fırsat verilmelidir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Özellikle etkinliğin sohbet aşamalarında çocuk konuşan kişiyi görebiliyor olmalıdır. Öğretmen gerektiğinde etkinliğin ilk aşaması olan yapboz parçalarını bulma bölümünde bir yapboz parçası göstererek diğer

parçalardan birini sınıfta arayıp bulabilir ve elindeki parçanın yanına koyabilir. Resmin hala eksik olan kısmını işaret ederek çocuğu araması için yönlendirebilir. Tüm parçalar birleştirildikten sonra İbrahim Çallı'nın fotoğrafı gösterilerek resmin ona ait olduğu işaret edilebilir. Yapboz parçasını kâğıda yapıştırarak resmi tamamlama aşamasında öğretmen resmin etrafına çizim yapmayı başlatarak çocuğa model olabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. Gerektiğinde ifadeler sözel ifadelere ek olarak doğal işaretlerle ve görsellerle desteklenebilir ("Bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?" sorusunun "Sen ne çizmek isterdin?" şeklinde ellerle resim çizme hareketi yapılarak ve doğa resmi, portre, hayvan resimleri vb. çeşitli temalarda çizilmiş resimlerden seçenekler sunulması gibi.). Çocuğa kendini ifade ederken de sözel ifadelerinin yanında gerektiğinde bu alternatiflerden yararlanması için fırsat tanınmalıdır.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

İşitme cihazı kullanan çocuklar için etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Bunun için konuşan kişiyle arasındaki mesafeye ve sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken çocuk diğer arkadaşlarını model alması için yönlendirilebilir ("Arkadaşın ne yapıyor? Haydi sen de onun gibi resmi tamamlamaya başla." gibi). Öğretmen değerlendirme aşamasında diğer çocuklar konuşurken çocuğa "dinle" yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Gerektiğinde konuşulanlar tekrarlanmalıdır. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuklar ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan ihtiyaç duyulduğunda bu alanda da faydalanılabilir. Bunlara ek olarak yönergeler verilirken, özellikle de etkinliğin sohbet ve değerlendirme aşamasında çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun süreç içinde akranlarıyla etkileşim hâlinde olması için fırsatlar yaratılmalıdır. Yapbozu ararken yardım isteme ve yardım etme, yaptığı resmi göstererek anlatma ve diğer arkadaşlarının resimleri ile ilgili sorular sorma vb. için çocuk yönlendirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyduğu süre verilmeli, iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuk, konuşması bitene kadar muhakkak beklenmelidir. Çocuğun sürece ilişkin merak ettiği şeyleri sorabilmesi için fırsat tanınmalıdır. Öğretmen çocuğu gözlemleyerek kendiliğinden soru sormasını desteklemeli ve ilgili cevapları vermelidir. Yine etkinlik ve değerlendirme süreçlerinde ifade edici dil becerileri

düzeyine göre (tek, iki ya da daha fazla kelimele ifade edilerek) kendini sözel olarak ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun kullandığı kelime sayısı ve kurduğu cümleler dikkate alınarak ifadeleri genişletilmelidir ("Ressam çizer", diyen çocuğun ifadesinin "Evet ressam resim çizer." olarak genişletilmesi gibi.). Öğretmen yeni öğrenilen kelimeleri sınıfın hep birlikte tekrar etmesini isteyebilir. Böylece grubun tepkisi ile çocuğa model olunabilir. Bununla birlikte çocuğun ifadelerinin tam ve doğru şekli öğretmen tarafından yeniden söylenerek model olunmalıdır ("resam" diyen çocuğa "evet, ressam" demek gibi.). Gerekirse bunlara ek olarak çocuğun sözel ifadelerinin yanında jest-mimiklerle ve görsellerle ("Sen bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?" sorusuna cevap verirken doğa resmi, portre, hayvan resimleri vb. çeşitli temalarda çizilmiş resimlerin olduğu görsellerden yararlanmak gibi.) ifadelerini desteklemesi sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik çocuk için ilgi çekici hâle getirilmeye çalışılmalıdır (Bunun için çocuktan bulması istenen parça en sevdiği oyuncağın altına saklanabilir.). İlgi çekici ve merak uyandırıcı ifadeler kullanılarak çocuğun etkinlik üzerindeki dikkati arttırılmaya çalışılabilir ("En sevdiğin renkleri kullanarak resmi tamamlayabilirsin. Acaba senin resmin de ressamın resmine benzeyecek mi? İmzanı çok merak ediyorum. Benim için resmini imzalar mısın?" gibi.).

Etkinliğin aşamaları arasındaki geçişlerde çocuk bilgilendirilebilir (Yapbozumuzu birleştirdik, şimdi resmimizi tamamlayacağız vb.). Değerlendirme aşamasında yer alan soru ifadeleri gerekirse kısaltılarak sadeleştirilebilir. Çocuk sorulara dikkatini yöneltmediğinde soru ifadelerinin yanında görsellerden de yararlanılarak dikkati çekilmeye çalışılabilir ("Sen bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?" sorusunun "Başka ne çizmek isterdin?" şeklinde sadeleştirilerek ve doğa resmi, portre, hayvan resimleri vb. çeşitli temalarda çizilmiş resimlerin gösterilmesi gibi.). Çocuğun öğretmenini dinleme, etkinliğe aktif katılma ve sorulara doğru yanıt verme gibi davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak süreç boyunca pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk herhangi bir destek materyal olmadan bağımsız hareket edebiliyorsa çocuğa etkinlik boyunca ihtiyaç duyduğu kadar süre tanınmalıdır. Desteğe ihtiyaç duyuyorsa (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) gerektiğinde fiziksel yardım sunulmalı ve yine çocuk eylemi gerçekleştirene kadar beklenmelidir (Yapboz parçasını ararken ve bulduğu parçayı diğer parçaların yanına getirme aşamasında vb.). Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa tutabileceği büyüklükte ve kalınlıkta fırça ya da parmak boyası kullanabilir. Öğretmen resmini yaparken ihtiyaç duyduğunda çocuğa gerektiği kadar fiziksel yardım sunmalıdır.

DÜŞMEYEN TOP

Alan : Motor Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Oyun Etkinliği

Yaş Grubu : 36+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 2 : Denge hareketleri yapar.

Göstergeleri : Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Bireysel olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.

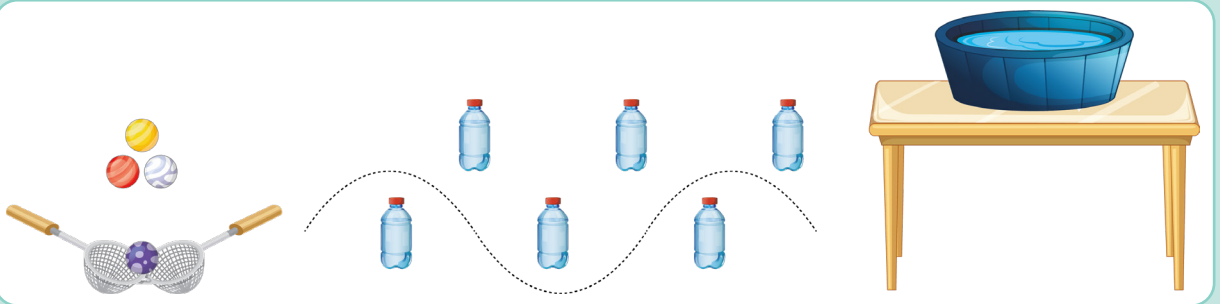
Materyaller : Su dolu pet şişeler, renkli toplar (mavi-kırmızı-yeşil-sarı), iki tane süzgeçli kepçe ve su dolu bir leğen

Kavramlar-Sözcükler : Süzgeçli kepçe

Öğrenme Süreci

Çocuklar oyun alanının yanına sırayla sandalyeleri ile oturlar. Öğretmen parkuru hazırlar. İçi su dolu olan pet şişeler belirli aralıklarla dizilir ve çocukların bu aralardan geçerek yürümesi istenir. Yürüyeceği çizgi su şişelerinin arasından 'S' şeklinde tüm yol boyunca çizilerek çocukların görmesi sağlanabilir. Başlangıç noktası bir ok işareti ile gösterilir. Bitiş noktasındaki ok ise masayı işaret edecek şekilde yerleştirilir. U şeklinin başına bir sepet top ve bir adet süzgeçli kepçe konur, sonuna bir masa ve üzerine bir leğen içerisinde su bırakılır.

Öğretmen çocuklara oyunu nasıl oynayacağını açıklar. "Hadi bakalım topları havuza atalım. İki arkadaş grup olarak bu oyunu oynayacağız. Bu oyunu size göstermek için sınıfa bir arkadaşımı çağırdım. Ellerimize birer tane süzgeçli kepçe alıyoruz. Şimdi de sepetimizden bir top alalım. Arkadaşımla ben süzgeçli kepçe ile bu topu düşürmeden masanın üzerindeki su havuzuna taşıyacağız, buradaki içi su dolu olan pet şişelerin arasından geçmeye çalışacağız ve topu düşürmeyeceğiz. Taşıdığımız top havuza ulaşmadan düşerse parkura baştan başlayacağız." diyerek ilk oyunu oynar. Ardından çocuklar ikişerli grup olarak sıraya girerler. 2 çocuk da birer süzgeç alır, süzgeçlerini üst üste koyarak birleştirirler. Ortasına bir top koyarlar. İki çocuk da saplarından tutarak sonuna kadar taşır. Oyunu bitiren çocuklar birbirini tebrik ederek tüm sınıf tarafından alkışlanırlar.

Aile Katılımı

- Çocuğun evde tabure veya sandalye gibi nesnelere engel oluşturularak ve kaşık içerisinde bir yerden başka bir yere top taşınması sağlanarak oyun oynaması için aile bilgilendirilebilir.
- Çocukların aileleri de etkinliğin uygulama aşamasında yer alması için okula davet edilebilir. Çocuklar ailesi ile eş olarak oynayabilir.

Değerlendirme

- Suyu elle tutabilir miyiz?
- Suyu neyin içinde taşıyoruz?
- Bir renk olsan hangi renk olurdu?
- Hangi topları önce toplamak istedin?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurulacak şekilde kazanıma yönelik anlatım oldukça basit düzeyde yapılmalıdır. Etkinlik sırasında gerçekleştirilecek beceriler çocukla önceden çalışılabilir, aynı zamanda aile çalışmalarını evde sürdürebilir. Bu şekilde etkinlikte çocuğun basamakları bağımsız olarak gerçekleştirmesi çok daha kolay olacaktır. Her basamağı anlatan görseller sözel yönergelerle birlikte verilmelidir. Etkinliğin tekrar aşamalarında görseller geri çekilerek sadece sözel yönergeler kullanılmalıdır. Etkinliğe farklı grup çocuklarla başlanmalı, çocuğun etkinlik basamaklarını izlemesi sağlanmalıdır. Çocuğun her olumlu davranışının ve her bir basamağı uygulamasının ardından mutlaka çeşitli pekiştiriciler kullanılarak çocuk anında pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun 'S' şeklindeki su şişelerinin arasında yürüyeceği alan dokunsal olarak ayırt edebileceği bir materyalden oluşturulmalıdır. Şişeler arası mesafe çocuğun rahat hareket edebileceği genişlikte olmalıdır. Etkinlik öncesi öğretmen rehberliğinde alan çocuğa gezdirilmelidir. Alanda nelerin olduğu ve topları nasıl taşıyacağı betimleyici olarak anlatılırken çocuğa fiziksel yardım uygulanabilir. Başlangıç ve bitiş noktaları dokunsal olarak ayırt edebileceği materyallerle belirtilmelidir. Öğrencinin yetersizlik durumuna göre yürüme anında el ile takip etmesi için boy seviyesine uygun malzemeler arasında yürüme yaptırılabilir. Kullanılacak materyalleri çocuğun dokunsal olarak tanıması sağlanmalıdır. Hangi renkte topların olduğu çocuğa söylenir. Öğrencinin yetersizliğine göre seçilen süzgeç topun içerisinde daha zor düşeceği büyüklükte seçilebilir. Çocuğa eşlik edecek arkadaşına öncesinden arkadaşını oyun esnasında nasıl yönlendireceği hakkında bilgi verilmelidir. Bitiş çizgisi ile masa arasındaki mesafe çocuğa adımlatılarak anlaması sağlanmalıdır. Etkinliği uygulama sırasında öğretmen çocuğu ne yapması gerektiği ile alakalı sözel ipucu kullanarak yönlendirmeli, gerekirse fiziksel yardım ile desteklemelidir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Öncelikle çocuğun hangi açıdan görmesini daha iyi kullandığına bakılmalı, etkinlik alanı ona göre tercih edilmelidir. Çocuk öğretmeni görebileceği bir mesafede olmalıdır. Etkinlik ortamında ışıklandırma çocuğun var olan görmesini daha işlevsel kullanabileceği şekilde ayarlanmalıdır. Etkinlik alanında 'S' şeklinde yürüyeceği yer çocuğun ayırt edebilmesi için zemine zıt olacak bir renkte çizilmelidir. Şişeler ve toplar çocuğun performansına göre daha büyük boyutlarda tercih edilebilir. Şişelerdeki su öğrencinin yetersizliğine göre renkli seçilebilir. Şişeler ve zemin, masa ve su dolu kap birbirine zıt olacak renklerden tercih edilmelidir. Etkinlik alanını ve malzemeleri tanınması için çocuğa zaman verilmelidir. Çocuğa etkinlik alanındaki malzemeler hakkında sorular sorulabilir. Sonrasında etkinliğin nasıl yapılacağı detaylı şekilde anlatılır. Öğretmen etkinlik öncesi oyunu nasıl oynayacağını model olarak çocuğa gösterebilir. Oyun esnasında öğretmen veya eşlik eden arkadaşı çocuğun ne yapması gerektiğini hatırlatarak yönlendirebilir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinliği anlatırken çocuğa parkuru gösterebilir. Etkinliğe başlamadan bir kez uygulamış olması adına öğretmen sınıfa nasıl yapılacağını gösterirken eş olarak çocuğu yanına alabilir, böylece sınıfa etkinliğin nasıl yapılacağı gösterilirken çocuğa da uygulama için fırsat verilmiş olur. Çocuğun iyi iletişim kurduğu bir akranıyla eş olması, etkinliğe daha kolay katılmasını sağlayabilir. Öğretmen gerekli durumlarda etkinlikte ve değerlendirmede yer alan sözel ifadeleri, herkes tarafından kullanılan doğal işaretler kullanarak çocuğun daha rahat anlamasını sağlayabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinliği anlatırken sık sık göz kontağı kurarak çocuğun ilgisini konuya odaklaması ve etkin bir şekilde dinleme yapması sağlanmalıdır. Öğretmen çocukla iletişim kurarken diğer çocukların da ilgisini konuya çekerek sınıfın sessiz olmasını sağlamalı ve böylelikle etkin dinlemeyi kolaylaştırmalıdır. Çocuğun 'süzgeç' gibi ilk kez duyacağı kelimeler olabilir. Daha önceden bilmediği kelimeler cümlenin genelini anlamasına engel olabilir. Bu sebeple yeni öğrendiği kelimeleri tekrar etmesi sağlanabilir. Gerektiğinde öğretmen anlatımı sadeleştirerek tekrar edebilir. Etkinlik için çocuklar ikişerli gruplara ayrılırken daha kolay iletişim kurduğu bir arkadaşının eş olarak seçilmesi faydalı olabilir. Değerlendirme bölümüne geçildiğinde çocuğa sorular sorularak konuşmasına olanak verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Dersin işleniş ve uygulama bölümünde zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan tüm uyarlamalar yapılabilir. Dikkat dağıtıcı tüm uyarılar ortamdaki kaldırılmalıdır. Etkinlik öncesi tüm materyaller çocuklara tanıtılmalı ve materyalleri incelemelerine fırsat verilmelidir. Yönergeler verilirken

göz kontağının kurulmasından ve çocuğun dinlediğinden emin olunması gerekmektedir. Etkinlik basamaklarındaki yönergeler açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Çocuğun pekiştiricileri öncesinden belirlenmeli, etkinlik sırasında pekiştirme sırasında hızlı olunmalıdır. Davranış problemleri olduğu durumlarda çocuğun olumsuz davranışları görmezden gelinmeli, farklı uyaranlar ortama sokularak dikkati mutlaka başka bir yöne çekilmelidir. Kendi sırası dışında arkadaşlarını izlemesi bekleme si gereken durumlarda çocuğa farklı görevler verilmeli etkinliğe aktif katılımı sağlanmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinliği gerçekleştireceği arkadaşı seçilirken iletişime kolay bir şekilde geçebileceği, tercih ettiği bir akranı belirlenmelidir. Etkinlik sırasında çocuğun ifade edici dildeki tüm davranışları pekiştirilmelidir. Diğer gruplar etkinliği gerçekleştirdiği sırada yönergenin bir kısmının çocuk tarafından, diğer kısmının ise başka bir akranı tarafından söylenmesi istenerek çocuğun aktif bir şekilde sözlü katılımı sağlanmalıdır. Etkinlik sonu değerlendirme kısmında, çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler çocuklar için yaşantı sağlanarak bağlam içinde kullanmaları sağlanmalıdır. Sıra ile çocukların bu sözcüklerle ilgili konuşmalarına fırsat verilmelidir. İfade edici dil becerileri sınırlı olan çocuklarla sözcük tekrarları yapılmalıdır. Aile ile tüm gelişmeler görüşülerek çocuğun günlük yaşamında da bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Konsantrasyonu etkileyebilecek ısı- ışık- renk gibi detaylara dikkat edilmelidir. Etkileşimi olumsuz etkileyecek gürültü faktörüne dikkat edilmelidir. Etkinlik anlatılırken açık ve anlaşılır ifadeler kullanılmalıdır. Anlatımda görsellerden yararlanılabilir. Oluşturulacak olan parkur çocuklara görevler verilerek onlarla birlikte hazırlanabilir. Alanda nasıl ilerleyeceğini çocukla gönüllü bir arkadaşı üzerinden tüm sınıfa göstererek çocuğun ne yapacağını anlaması sağlanmalıdır. Etkinlik basamaklara ayrılmalıdır. Her basamaktan önce ne yapması gerektiği görsellerle ya da model olarak çocuğa gösterilmelidir. Her basamağı gerçekleştirdikten sonra çocuk muhakkak pekiştirilmelidir. Oyun esnasında arkadaşının desteği çocuğun dikkatini sürdürmesi konusunda yardımcı olacaktır. Çocuğa arkadaşlarına yönergeler verme gibi ekstra görevler verilerek etkinlikte kalma süresi uzatılmalıdır. Değerlendirme kısmında görsellerden yararlanılarak ve kısa ifadelerle soruları anlayarak cevap vermesi sağlanmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik ortamında kapılar geniş olmalı ve ortam tekerlekli sandalyenin rahat bir şekilde hareket edeceği şekilde düzenlenmelidir. Dersin uygulanması aşamasında onu etkileyen bedensel yetersizliğine yönelik gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınmalıdır. Çocuğun erişebileceği düzeyde materyal düzenlemesi yapılmalıdır. Uygulama aşamasında gerekli yerlerde fiziksel yardım sağlanmalı ve etkinlik bu şekilde tamamlanmalıdır. Topların içinde bulunduğu materyal çocuğa uygun bir yüksekliğe bırakılabilir. Yerlerin kaygan olmamasına dikkat edilmelidir. Sıralar ve diğer donanımlar çocuğa uygun düzenlenmelidir. Zemine yerleştirilen pet şişelerin arasındaki mesafe tekerlekli sandalye kullanan çocuklara göre düzenlenmelidir. Bedensel yetersizliği bulunan çocukların topları taşıma sırasında kullanabileceği materyallerin zemindeki hareketini engelleyebilecek durumlar ortamdaki kaldırılmalıdır.

YARDIM EDİYORUM

- Alan** : Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı
Etkinlik Çeşidi : Türkçe-Drama Etkinliği (Küçük Grup)
Yaş Grubu : 36-78 ay

Kazanım ve Göstergeler

- Kazanım 7** : Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.
Göstergeleri : Tehlikeli olan durumu söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Temel güvenlik kurallarını bilir. Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden alışkanlıklardan uzak durur. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.
Materyaller : Plastik tabaklar, tehlikeli durum içeren resimler, polis-itfaiye-ambulans resimleri ve bunlara uygun kıyafet (kâğıttan yapılmış bir polis şapkası gibi)
Kavramlar-Sözcükler : Tehlike, kaza, yardım, polis, itfaiye, ambulans

Öğrenme Süreci

Öğretmen çocuklar gelmeden önce plastik tabakların dış kısımlarına rakamları yazar ve telefon ekranı görüntüsü oluşturacak şekilde sınıfta çocukların dikkatini çekecek bir yere yapıştırır.

Minderlerine oturan çocuklara tehlikeli durumların resimleri gösterilir (yangın, trafik kazası vb.). Resimlerde neler olduğu, nasıl bu durumların ortaya çıktığı hakkında sohbet edilir. Tehlike ne demek, tehlikeli durum nedir gibi sorular sorulur ve gelen cevaplar dinlenir. Polis, itfaiye, ambulans hangi durumlarda bize

yardım eder, bunlara nasıl ulaşılabilir gibi sorularla sohbete devam edilir. Polis, itfaiye ve ambulansın numaraları söylenir ve numaralarında olduğu resimler uygun yerlere asılır. Tehlikeli durumlarla ilgili resimler çocuklara dağıtılır. Elindeki resimde neler olduğunu anlatması ve duruma uygun yardım numarasını araması istenir. Elindeki resmi anlatan çocuk tabaklardan oluşturulan telefon bölümüne geçip uygun numarayı tuşlar ve yardım ister. Üç çocuk seçilir. Polis, itfaiye ve ambulans için görevli olan çocuklara rollerine uygun malzemeler verilir. Geri kalan çocukların ikili olarak eşleşmeleri istenir. Eşleşen çocuklara tehlikeli durum resimleri karışık olarak dağıtılır. Öğretmen "Tehlikeli durumu canlandıran çocuk uygun yardım numarasını çevirir. Çevrilen yardım numarasına uygun kişi de gelip yardım eder." yönergelerini verir. Çocuklara sırayla canlandırma yapmaları için fırsat verilir. Yardım edecek kişiler görev aldıkça değiştirilir ve bütün çocukların yardım etmesi sağlanır.

Aile Katılımı

Ailelerden çocuklarıyla acil durumlar hakkında sohbet edip, ev adresleri ve kendi telefon bilgilerinin öğretilmesi istenir.

Değerlendirme

- Tehlikeli durum ne demek?
- Kendini tehlikede hissedersen ne yapman gerekir?
- Kendini korumak için neler yaparsın?
- Acil durum numaraları nedir? Ne zaman aranır?
- İnsanlara yardım etmek nasıl bir duygu?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurulacak şekilde kazanıma yönelik anlatım oldukça basit düzeyde yapılmalıdır. Etkinlik sırasında gerçekleştirilecek beceriler çocukla önceden çalışılabilir, aynı zamanda aile çalışmaları evde sürdürülebilir. Bu şekilde etkinlikte çocuğun basamakları bağımsız olarak gerçekleştirmesi çok daha kolay olacaktır. Çocuğun her tehlikeli duruma ilişkin olan dramada yer alması ve bu sürecin akran desteğiyle tamamlanması sağlanabilir. Çocuk rakamları bilmiyorsa, acil durumlarda bağırarak ve 'yangın, ambulans, polis vb.' kelimeleri bağlamına uygun bir şekilde kullanmasını öğretmek yardım istemesi sağlanmalıdır. Çocuğun her olumlu davranışının ve her bir basamağı uygulamasının ardından çeşitli pekiştiriciler kullanılarak çocuk anında pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Maket telefon çocuğa inceletilerek numaralarını çevirmesi, ahizesini tutması sağlanabilir. Çocuğa yangın ve trafik kazası sesi dinletilerek seslerin nasıl çıktığı üzerinde sohbet edilebilir. Polis, itfaiye ve ambulans araba maketlerine dokunup incelerken sesleri de çocuğa dinletilerek bu seslerin neler olduğunu, hangi araçlardan gelmiş olabileceğini tahmin etmesi sağlanır. Yangın konusu anlatılırken ateşin sıcaklığı çocuğa hissettirilmeli ve ateşten korunması için yapması gerekenler anlatılmalıdır. Yangın tüpüne dokunarak nasıl kullanılacağı anlatılmalıdır. Çocuk drama esnasında da itfaiyeci rolünü üstlenebilir. Tehlikeli durumlara ilgili sesler dinletilerek "Şimdi nereyi aramız gerekiyor? Hadi bakalım numarayı söyle telefonla arayarak yardım isteyelim." denilerek çocuğun dikkati etkinlik üzerine çekilebilir. Öğretmen etkinlik sırasında çocuğun yakınında olmaya dikkat eder ve etkinlik boyunca hareketlerini gözlemler.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirliğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Gerekliyse ek olarak masa lambası veya el fenerleriyle de aydınlatma desteklenebilir. Plastik tabakların dış kısmına yeterli büyüklükte, şekil zemin zıtlığı sağlanarak ve belirgin kalınlıktaki rakamlar yapıştırılır ve çocuğun incelemesi sağlanabilir. Az gören öğrenci için büyütülmüş, baskı kalitesi iyi, canlı renklerle hazırlanmış gerçek yangın ve trafik kazası görsellerini inceleyebilmesi için daha uzun süre verilebilir. Drama aşamasında çocuğa model olma veya akran desteği sunulabilir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinliği anlayabilmesi için öğretmen model olabilir veya resimli yönerge takip kartı verilebilir. Etkinliğin tehlikeli durumlarla ilgili sohbet kısmında kullanılan görsellere ek olarak tehlikeli durumlarla ilgili videolar izletilebilir. Çocuğa polis, ambulans ve itfaiyenin hangi durumlarda hangi işi yaptıkları, ilişki kurma görselleri kullanılarak anlatılabilir. Çocuğa oluşabilecek tehlikeli durumlar sonucunda neler yapıldığı ve duruma göre hangi kurumun arandığını anlatan videolar izletilmelidir. Video çocuk doğru ilişkilendirme yapana kadar izletilmelidir. Etkinliğin drama kısmında çocuğun akranı model olarak kullanılabilir. Roller değiştiğinde çocuğa aktif rol verilmeli ve yaşantı oluşturması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinlik boyunca çocuğun performans düzeyine göre sözel ya da fiziksel yardımda bulunabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinliği anlayabilmesi için öğretmen model olabilir veya resimli eylem kartı verilebilir. Öğretmen çocuğa yönerge verirken göz teması kurmaya dikkat etmelidir. Yönergeler açık, anlaşılır, kısa ve yüksek sesle verilmelidir. Etkinliğin drama kısmında çocuk başlangıçta arkadaşlarını gözlemlemelidir. Roller değiştiğinde çocuğa aktif rol verilmeli ve yaşantı oluşturması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinlik boyunca çocuğun performans düzeyine göre çocuğa sözel ya da fiziksel yardımda bulunabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Dersin işleniş ve uygulama bölümünde zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan tüm uyarlamalar yapılabilir. Etkinlik öncesi tüm materyaller çocuklara tanıtılmalı ve materyalleri incelemelerine fırsat verilmelidir. Yönergeler verilirken göz kontağının kurulmasından ve çocuğun dinlediğinden emin olunması gerekmektedir. Etkinlik basamaklarındaki yönergeler açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Hazırlanacak video ve görsellerde acil durum numaralarının bulunması çocuğun kalıcı bir şekilde öğrenmesine katkı sağlayacaktır. Drama aşamasındaki örnek olaylar çocuğa birkaç kez

uygulatılabilir, tehlikeli durumlara karşı verilecek tepkileri çocuğun öğrenmesi kalıcı hale getirilmelidir. Çocukta dil ve konuşma güçlüğüne ilişkin bir yetersizlik varsa dil ve konuşma güçlüğüne ilişkin uyarılardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun elindeki resimleri anlatırken dil performansına göre tek kelimeli 'yangın', iki kelimeli 'yangın çıkmış', 3 ve daha fazla kelimeli cümleler kurması beklenmeli ve bu doğrultuda pekiştirilmelidir. Çocuk kelimeleri yanlış veya eksik telaffuz ediyorsa kelimenin doğrusu söylenerek çocuğa model olunmalı ve tekrar seslendirmesi için teşvik edilmelidir. Kelimeleri arka arkaya 2-3 tekrardan fazla sormamaya dikkat edilmelidir. Kelimelere yeni kelimeler ekleyerek çocuğun sözcükleri genişletilmeli ve söz dağarcığı artırılmalıdır. Örnek olarak 'ateş' diyorsa 'sıcak ateş' denilebilir. Sorulan sorulara cevap verirken de mevcut dil performansı dikkate alınarak sorular tek, iki, üç ve daha fazla kelime içerecek şekilde düzenlenerek sorulmalı ve yönlendirme yapılmalıdır. Örneğin 'Kendini korumak için neler yaparsın?' sorusu yerine 'Kendini korumak için bağırmalı ve yardım mı istemelisiniz yoksa susmalı ve saklanmalı mısınız?' şeklinde sorulabilir. Konuşurken resimlerin gösterilmesi ve cevapları üzerine resimdeki diğer öğeler de gösterilerek genişletmeler yapılması çocuğa dil girdisi sağlayacaktır. Çocukta bir kekemelik durumu mevcutsa veya hiç konuşma yoksa bu tip acil durumlarda korkacağı da göz önünde bulundurarak bağırması, yardım gelene kadar bir şekilde sesini duyurması ve güvenli bir yere (yetişkinin yanına, eve vb.) kaçması öğretilmelidir. Kekemeliği olan çocuklar için daha sonra sakinleştiği zaman kendini ifade etmesi gerektiği anlatılmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkatini dağıtacak nesnelere ortamdan kaldırılmalıdır. Öğretmene yakın bir mindere oturmasını sağlanabilir. Minderlerde otururken minder arası mesafeleri artırabilirsiniz. Öğretmen yönergeleri basit ifadelerle sunar ve gerektiğinde tekrarlar gerekiyorsa sadeleştirilebilir. Çocuğun dikkat süresine uygun sade, basit hazırlanan yangın ve trafik kazası görsellerini inceleyerek neden çıkmış olabileceği üzerinde konuşulabilir. Çocuğa kayıtlı sesler dinletilerek bu seslerin hangi araçlara ait olabileceğini tahmin etmesi sağlanabilir. Ya da dinletilen sesleri görsellerle eşlemesi istenebilir. Polis arabası, itfaiye arabası, ambulans arabası görsellerinin ve telefon numaralarının yer aldığı levhaları sınıfın uygun yerine asması için çocuğa görev verilebilir. Çocuğun uygun yardım numarasını çevirmesinde ve organize olması konusunda zaman zaman kontrol edilerek destek sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılma ve izleme davranışı uygun aralıklarla pekiştirilebilir. Çocuğun dikkat süresine göre etkinliğin süresini kısaltabilirsiniz. Etkinlik sırasında kısa molalar verilebilir. Olumlu davranışlarından hemen sonra pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen çocuğa etkinlik sırasında performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmaya dikkat edilmelidir. Etkinliğin drama kısmında ortam bedensel yetersizliği olan çocuğun rahat hareket edebileceği ve etkinliği daha az ipucu ile tamamlayabileceği şekilde düzenlenmelidir.

ATATÜRK TAKVİMİ

Etkinlik Çeşidi : Sanat Etkinliği

Alan : Sosyal-Duygusal Gelişim

Yaş Grubu : 48+ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 11 : Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.

Göstergeleri : Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.

Materyaller : Farklı takvim örnekleri, her sayfasında Atatürk'ün farklı resimlerinin bulunduğu takvim sayfası, boya kalemleri, sim, pul, renkli kağıtlar, makas ve yapıştırıcı

Kavramlar-Sözcükler : Takvim

Öğrenme Süreci

- Atatürk'ün çeşitli fotoğraflarından oluşan slayt izlenir. Atatürk'ün ülkemiz için yaptıklarından, çocuklara olan sevgisinden, bilime ve sanata verdiği önemlerden bahsedilir. Atatürk'ü hiçbir zaman unutmamız gerektiği, her zaman saygıyla sevgiyle anmamız gerektiği söylenir.
- Çocuklara Atatürk'e olan sevgimizi her zaman hatırlamak için bugün bir takvim hazırlayacakları söylenir.
- Daha sonra her çocuğa üzerinde Atatürk fotoğrafı olan takvimin bir sayfası verilir. Atatürk fotoğrafının etrafını süslemesi istenir.
- Çocuklar süslemeyi bitirdikten sonra takvim sayfasına çocuğun adı yazılır ve "Atatürk'ü çok seviyorum çünkü..." cümlesini tamamlaması istenir. Çocukların söyledikleri de takvim sayfasına yazılır.
- Tüm çocuklar takvim sayfalarını tamamlayınca hepsi birleştirilir ve sınıfa asılır.

Aile Katılımı

Evde Atatürk ile ilgili sohbet edilmesi, çocukların Atatürk ile kendilerinin olduğu bir resim çizmeleri istenir.

Değerlendirme

- Atatürk kimdir?
- Atatürk ülkemiz için neler yapmıştır?
- Atatürk'e sevgimizi nasıl gösterebiliriz?
- Takvim yaparken hangi malzemeleri kullandın?
- Atatürk şimdi yanımızda olsaydı ne söylemek isterdin?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (Bilişsel düzeyi, alıcı dil becerileri, sahip olduğu ön koşul beceriler vb.) yönergeler, öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek ve basamaklandırılarak sunulmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğa ihtiyaç duyulan ipuçları (Sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyacından fazla ipucu verilmemesine dikkat edilmelidir. Gerek duyulduğunda akranını model alması sağlanabilir. Çocuk, süreç içerisinde dikkat çekici ve yönlendirici ifadelerle ("Ne kadar güzel bir süsleme olmuş? Peki başka nasıl süslemeler yapılabilir? Pullar ve simler de kullanılsa nasıl olur? gibi) etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller çocuğa inceletilmeli ve betimlenmelidir. Öğretmen imkanlar dahilinde çocuğa kabartmalı Atatürk resmini ya da okuldaki Atatürk büstünü inceletebilir. Atatürk'ün fiziksel özellikleri öğretmen tarafından sözel olarak betimlenebilir. Öğretmen slayt izleme sürecinde görsellerle ilgili çocuğa betimleme yapmalıdır. Takvimde çocuğun süsleme yapacağı alanlar dışındaki tüm bölümler (Atatürk resmi, çocukların düşüncelerinin yazılacağı alan vb.) silikon ya da ip ile belirlenmelidir. Çocuğa takvim inceletilirken "Bu alan dışında kalan her yere süsleme yapabileceği" ifade edilmelidir. Çocuğa çalışma sürecinde gerek duyduğu yerlerde ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Çocuk makas kullanma sürecinde zorlanırsa, öğretmen çocuğun gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa ihtiyacı olan fiziksel ipucunu sunmalıdır. Çocuk makas kullanma becerisine sahip değilse, çocuğun diğer malzemeleri kullanarak takvimi süslemesi sağlanabilir. Takvimin son hâli

(her bir çocuğun yaptığı takvim sayfası) çocuğa incelenmeli, sınıfta nereye asılacağı çocuğa söylenmeli ve takvimin duvara asılma aşamasına çocuk dahil edilmelidir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve takvim yaprağı çocuğa incelenebilir. Çocuğun görme becerilerini en yüksek düzeyde kullanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun işlevsel görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır (Parlak ışıktan rahatsız olan çocuklar için daha loş bir ışık, daha fazla ışığa ihtiyaç duyan çocuklar için ise daha güçlü ışık tercih edilebilir. İhtiyaç duyulduğunda masa lambaları kullanılabilir.). Takvim yaprağının renginin, üzerine süsleme yapılacak malzemeleri net bir şekilde gösteriyor olmasına dikkat edilmelidir (Takvim yaprağının rengi ile süsleme malzemelerinin rengi olabildiğince kontrast renklerden seçilmelidir.).

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinliği gerçekleştirme sürecinde gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa işaret ipucu (Yapıştırıcı, kâğıt gösterme gibi), doğal işaretler (Parmakla kesme hareketi yapma gibi) sunulabilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri ve bu yöndeki çabası pekiştirilmeli, çocuk bu konuda cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken jest ve mimiklerden, yararlanmasına fırsat verilmelidir. Değerlendirme soruları çocuğun alıcı dil ve ifade edici dil düzeyi becerilerine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Değerlendirme sorularındaki ifadeler gerek duyulduğunda sözel ifadenin yanında görsellerle desteklenerek çocuğa sunulmalıdır. Değerlendirme sürecinde yer alan "Atatürk şimdi yanımda olsaydı ne söylemek isterdin?" sorusuna gerekirse çocuğun yanıt verebilmesi için yapışkanlı sembollerden (Kalp, gülen yüz gibi.) yararlanılabilir. Yine öğrenme sürecinde yer alan "Atatürk'ü çok seviyorum çünkü..." tamamlamalı cümleye çocuğun yanıt verebilmesi için de Atatürk'ün çeşitli durumlardaki (Salıncakta sallanan, çocuklara harf öğretene, çocukların elinden tutan vb.) resimleri arasından seçim yapması istenebilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

İşitme cihazı kullanan çocuklar için etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenebilir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından söylenmelidir (Örneğin; çocuk "Seviyorum" kelimesi yerine "Sev" diyorsa öğretmen "Seviyorum" diyerek model olur.). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Seviyorum" kelimesini söyleyebilen çocuğa "Atatürk'ü seviyorum" ifadesini söylemek gibi). Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına, sırasıyla konuşulmasına dikkat edilmelidir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak etkinlik boyunca akranlarıyla göz teması kurularak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Çocuğun akranını model alması için yönlendirmelerde bulunulabilir. Etkinlikte kullanılacak materyaller çocukların bireysel farklılıkları ve duyuşsal hassasiyetleri (Örneğin; pula, sime dokunmaya karşı hassasiyeti varsa farklı malzemeler sunulabilir) dikkate alınmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından söylenmelidir (Örneğin; çocuk "Seviyorum" kelimesi yerine "Sev" diyorsa öğretmen "Seviyorum" diyerek model olur). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Seviyorum" kelimesini söyleyebilen çocuğa "Atatürk'ü seviyorum" ifadesini söylemek gibi). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, çocuk konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sunulmasına dikkat edilmelidir. Yine çocuğun kendini ifade ederken; jestlerden, mimiklerden, beden hareketlerinden ve görsellerden yararlanmasına olanak verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek sunulabilir. Yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenebilir. Çocuğun dikkatini etkinliğe ilgisini yöneltmediği durumlarda; ilgi çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilebilir. Çocuğun uygun davranışları (Etkinlikle ilgilenme, yerinde oturma gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Materyal dağıtımında, materyallerin toplanmasında ya da takvim birleştirme yapılırken çocuğa görev ve sorumluluk verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa, yetersizlikten etkilenme düzeyine göre çocuk için uyarlanmış materyaller (daha kalın kâğıt, daha kalın kalem, büyük pullar gibi) kullanılabilir ve gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa fiziksel yardım da sunulabilir. Çocuk etkinlikte makas kullanacaksa öğretmen çocuğa gerekli yerlerde fiziksel destek sunabilir. Çocuk makas kullanma becerisine sahip değilse, çocuğun diğer malzemeleri kullanarak takvimi süslemesi sağlanabilir.

DOKUNARAK TANIYORUM

Alan : Bilişsel Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Matematik, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 1 : Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri : Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.

Kazanım 2 : Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.

Göstergeleri : Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler

Kazanım 5 : Nesne veya varlıkları gözlemler.

Göstergeleri : Nesne/varlığın büyüklüğünü söyler.

Kazanım 7 : Nesne veya varlıkların özelliklerine göre gruplar.

Göstergeleri : Nesne/varlıkların büyüklüğüne göre gruplar.

Kazanım 8 : Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Göstergeleri : Nesne/varlıkların büyüklüğünü ayırt eder, karşılaştırır.

Materyaller : Büyük-orta-küçük boyutlarda nesnelere

Kavramlar-Sözcükler : Büyük-orta-küçük - Uğurböceği

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, hazırlanmış olduğu uğur böceği materyalini çocuklara gösterir ve çocukların materyale dokunmalarına fırsat verir. Öğretmen "Uğur böceği materyalinin içinde sizce ne olabilir?" sorusunu sorarak çocuklardan tahmin yürütmelerini ister. Çocuklara ipuçları vererek uğur böceğinin içinde büyük-orta-küçük boyutlarda başka uğur böceklerinin olduğunu fark ettirir. Öğretmen, farklı boyutlardaki uğur böceklerini çocuklara vererek bunları karşılaştırmalarını ister. Çocukların sırayla gözlerini bir materyal yardımıyla kapatır ve uğur böceklerine dokunmalarını ister. Uğur böceklerini büyüklüklerine göre karşılaştırıp en büyük olanı, orta büyüklükte olanı ve en küçük olanı bulmalarını ister. Oyun bütün çocuklar için tekrar oynanır.
- Öğretmen, çocuklardan sınıftaki diğer materyalleri gözlemlenmelerini ve bunların büyüklüklerini karşılaştırmalarını ister. Öğretmen sınıfı büyük grup, orta grup ve küçük grup olmak üzere üç gruba ayırır. Çocuklara grup isimlerine uygun olarak büyük-orta-küçük boyutlarda kutu verir. Müzik açar. Her grubun kutu büyüklüğü kadar sınıftan oyuncak toplamalarını ister ve oyuncak toplama işi öğretmen müziği kapatana kadar devam eder. Öğretmen müziği kapattıktan sonra, kutusuna göre en çok oyuncak toplayan grubu tebrik eder ve bütün çocukların çabalarını alkışlar.

Değerlendirme

Öğretmen, çocuklara aşağıdaki değerlendirme sorularını sorar:

- Bugün uyguladığımız etkinliklerde neler yaptık?
- Gözleriniz kapalıyken neler hissettiniz?
- Yapılan etkinliklerden en çok hangisini sevdim? Neden?
- Uğur böceğinin içinden sen olsan ne çıkartırdın?
- Evde farklı boyutlardaki eşyaların iç içe geçtiğini gördün mü? Bunlar hangi eşyalar?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Büyük-orta-küçük kavramları verilirken zihinsel yetersizliği olan çocuğa, önce ikili grup hâlinde uyarı sunulmalıdır. Örneğin önce büyük ve küçük (büyük olmayan) nesnelere tanıtılmalı, daha sonra üç grupta kategoriler hâlinde öğretime devam edilmelidir. Zihinsel yetersizliği olan çocuğa yönerge verilirken bilişsel düzeyleri göz önüne alınmalı, yönergeler basit ve sade olmalıdır. İpucu verilirken soyut yönergeler verilmemelidir. Öğretim sırasında ihtiyaca göre ipucu düzeyi artırılabilir.

Örneğin küçük kavramı anlatılırken gerektiğinde çocuk fiziksel yardımla küçük olan nesneye yönlendirilebilir. İpucunun düzeyi fiziksel, işaret ve sözel ipucu şeklinde kademelendirilmelidir. Ardından "Bak, elimde ne var? Bu bir uğur böceği. Evet, uğur böceği. Bu uğur böceği büyük. Nasılmış? Büyük. Evet, büyük uğur böceği." şeklinde anlatıma başlanır. Materyal elde sallanarak "Aaaa! Ses geliyor. Acaba içinde ne var? Ben çok merak ettim. Haydi açalım! Aaa içinde bir uğur böceği daha var. Bu orta büyüklükteki uğur böceği. Neymiş?" şeklinde devam edilir. Çocuğun cevap vermesi beklenir. "Evet, çok güzel söyledin. Aferin sana." denir ve çocuğun davranışı pekiştirilir. Materyal tekrar sallanarak "Aaaa! Hâlâ ses geliyor. Acaba bunun içinde ne var? Haydi açalım. Evet, bu küçük uğur böceği. Üç tane uğur böceğimiz var. Bak, ben dokundum, haydi sen de dokun. Büyük uğur böceği, haydi sen de söyle. Orta büyüklükteki uğur böceği. Evet, küçük uğur böceği." denilerek uğur böceklerinin boyutları vurgulanır. Çocuğun tekrar etmesi sağlanır. Ardından "Aferin, çok güzel söyledin. Şimdi bana küçük uğur böceğini göster. Evet, çok güzel gösterdin. Şimdi büyük uğur böceğini göster. Bak, ben gösterdim. Haydi sen de göster." gibi eş zamanlı ipucu desteğiyle süreç tamamlanır. Çocuğun uygun davranışları (Etkinlikteki aşamaları doğru şekilde gerçekleştirme, sorulara doğru yanıt verme gibi.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Bir materyalle çocukların gözleri kapatılırken kesinlikle görme yetersizliği olan çocuğun da gözleri kapatılmalıdır. Öncelikle fiziksel yardımla çocuğun materyallere birer defa dokunması sağlanır. Daha sonra tahmin etme sürecine geçilir. Büyük, küçük ve orta büyüklükte uğur böceği materyali üzerinden dokunsal deneyimler sunulur. Ayrıntılı betimleme yapılır. "Evet, önünde bir uğur böceği var. Bu, büyük bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Aferin, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne var? Aç bakalım şimdi onu. Aaaa! İçinden bir uğur böceği daha çıktı. Bu, orta büyüklükte bir uğur

böceği. Haydi ona dokun. Bu güzel uğur böceğinin benekleri var. Acaba bu uğur böceğinin içinde de başka bir uğur böceği var mı? Haydi aç bakalım. Evet, haydi dokun. Bir uğur böceği daha çıktı. Bu, küçük bir uğur böceği. Üç uğur böceğimiz oldu; büyük uğur böceği, orta büyüklükteki uğur böceği ve küçük uğur böceği. Aferin, çok güzel buldun.” şeklinde betimleme yapılarak çocuk yönlendirilir. Ardından büyük, küçük ve orta olarak oluşturulan grupların ellerine verilen (büyük, küçük ve orta büyüklükteki kutular) kutulara müzik eşliğinde boyutları kadar materyal doldurma oyununda, çocuğa ayrıntılı betimleme desteği ve eşya bulmasını kolaylaştırmak için sözel yönergeler ile yön tarifi verilerek süreç tamamlanır. Ayrıca sınıftaki materyalleri toplama aşamasında çocuğun yanına bir akranı verilir ve materyal toplama işini beraber yapmaları sağlanır.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Materyallere dokunurken az gören çocuğa bir miktar ek süre verilmelidir. Materyallerin kontrast renklerden oluşmasına ve boyutuna dikkat edilmeli, -kullanıyorsa- gözlük ve büyüteci kontrol edilmelidir. Ardından büyük, küçük ve orta büyüklükte uğur böceği materyali üzerinden dokunsal deneyimler sunulur. Ayrıntılı betimleme yapılır. “Evet, önünde bir uğur böceği var. Bu, büyük bir uğur böceği. Haydi dokun ona. Aferin, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne var? Aç bakalım şimdi onu. Aaaa! İçinden bir uğur böceği daha çıktı. Bu orta büyüklükte bir uğur böceği. Haydi dokun ona. Bu güzel uğur böceğinin benekleri var. Acaba bu uğur böceğinin içinde de başka bir uğur böceği var mı? Haydi aç bakalım. Evet, haydi dokun. Bir uğur böceği daha çıktı. Bu küçük bir uğur böceği. Üç uğur böceğimiz oldu; büyük uğur böceği, orta büyüklükteki uğur böceği ve küçük uğur böceği. Aferin, çok güzel buldun.” şeklinde betimleme yapılarak çocuk yönlendirilir.

Daha sonra büyük, küçük ve orta olarak oluşturulan gruplara ellerine verilen (büyük, küçük orta büyüklükteki kutular) kutulara müzik eşliğinde boyutları kadar materyal doldurma oyununa geçilir. Az gören çocuk, çocuklar gruplara ayrılırken büyük gruba alınmalıdır. Böylelikle çocuğun küçük materyalleri toplarken yaşayacağı zorluklar ortadan kaldırılır.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik yapılırken öncelik diğer çocuklara verilmeli, çocuğun onları gözlemlemesi sağlanmalıdır. Böylece çocuğa oyunun mantığı kavratılır. Gerekli durumlarda sözel ifadelerle ek olarak etkinlikte ve değerlendirmede yer alan ifadeler ve herkesçe kullanılan doğal işaretlerle çocuk desteklenebilir. İşitme yetersizliği olan çocuk, dış dünya ile etkileşimini çoğunlukla görme duyu organı ile sağladığı için gözleri kapatıldığında tedirgin olup korkabilir. Gözlerinin kapatılması çocuğun isteğine bırakılmalı veya görsel ipucu alabilmesi için çocuğun gözleri aralık bırakılarak kapatılmalıdır. Çocuğun gözleri kapatılırken çocuğun omzuna dokunulur. Böylece çocuk öğretmenin yanında olduğunu hisseder. Daha sonra büyük, küçük ve orta şeklinde oluşturulan gruplarla ellerine verilen kutulara müzik eşliğinde boyutları kadar materyal doldurma oyununa geçilir. Çocuğa görsel ipuçları verilerek oyun tamamlanır. Etkinliğin sonunda öğretmen, müziği kapattığında oyunun bittiğini gerekirse çocuğa elleriyle ifade etmelidir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun gözleri bağlandıktan sonra büyük, küçük ve orta büyüklükteki uğur böceklerine dokunması sağlanır. "Evet, önünde bir uğur böceği var. Bu, büyük bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Aferin, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne var? Aç bakalım şimdi onu. Aaaa! İçinden bir uğur böceği daha çıktı. Bu, orta büyüklükte bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Bu güzel uğur böceğinin benekleri var. Acaba bu uğur böceğinin içinde de başka bir uğur böceği var mı? Haydi aç bakalım. Evet, haydi dokun. Bir uğur böceği daha çıktı. Bu, küçük bir uğur böceği. Üç uğur böceğimiz oldu; büyük uğur böceği, orta büyüklükteki uğur böceği ve küçük uğur böceği. Aferin, çok güzel buldun." şeklinde betimleme yapılarak çocuk yönlendirilir. Daha sonra müzik eşliğinde materyal toplama oyununa geçilir. Az işiten çocuklar, kelimelerin duymadıkları kısımlarını genellikle dudak okuyarak tamamlamaktadırlar. Edilgen yapılar dudak okumada çoğu zaman anlaşılılmamaktadır. Bu nedenle yönerge verilirken edilgen yapıyı yönergeler kullanılmamalı, "Toplattıracağım." yerine "Toplayacaksınız." gibi etken yapıyı yönergeler kullanılmalıdır. Çocuğa görsel ipuçları verilerek oyun tamamlanır. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun gözleri kapatılırken kendisinin kapatması sağlanmalıdır. Dokunarak fark ettirme yapılırken öğretmen elini çocuğun ellerinin üzerine koyarak dokundurmalıdır. Öğretmen bu şekilde yaparak çocuğa hem güven vermiş olacak hem de duyuşal hassasiyet düzeyini yükseltmiş olacaktır. (Çocuğun gözleri kapatılmadan da öğretim yapılabilir. Etkinlik basamaklarındaki yönergeler açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Çocuğun pekiştireçleri öncesinden belirlenmeli, etkinlik sırasında pekiştirme sırasında hızlı olunmalıdır. Davranış problemleri olduğu durumlarda çocuğun olumsuz davranışları görmezden gelinmeli, farklı uyarılar ortama sokularak dikkati mutlaka başka bir yöne çekilmelidir. Kendi sırası dışında arkadaşlarını izlemesi beklemesi gereken durumlarda çocuğa farklı görevler verilmeli, etkinliğe aktif katılımı sağlanmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuktan dokunduğu nesneyi tahmin etmesi istenirken kendini daha rahat ifade edebilmesi için ek süre verilmelidir. Çocuğun sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Çocuğun dil düzeyine göre 'evet/hayır', tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevaplar olacak şekilde sorular sorulmalıdır. Çocuğun gözleri bağlandıktan sonra "Evet, önünde bir uğur böceği var. Bu, büyük bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Aferin, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne var? Aç bakalım şimdi onu. Aaaa! İçinden bir uğur böceği daha çıktı. Bu, orta büyüklükte bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Bu güzel uğur böceğinin benekleri var. Acaba bu uğur böceğinin içinde de başka bir uğur böceği var mı? Haydi aç bakalım. Evet, haydi dokun. Bir uğur böceği daha çıktı. Bu, küçük bir uğur böceği. Üç uğur böceğimiz oldu; büyük uğur böceği, orta büyüklükteki uğur böceği ve küçük uğur böceği. Aferin, çok güzel buldun." şeklinde etkinlik tamamlanır. Daha sonra müzik eşliğinde materyal toplama oyununa geçilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuktan dokunduğu nesneyi tahmin etmesi istenirken kendini daha rahat ifade edebilmesi için ek süre verilmelidir. Çocuğun sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Çocuğun dil düzeyine göre 'evet/hayır', tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevaplar olacak şekilde sorular sorulmalıdır. Çocuğun gözleri bağlandıktan sonra "Evet, önünde bir uğur böceği var. Bu, büyük bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Aferin, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne var? Aç bakalım şimdi onu. Aaaa! İçinden bir uğur böceği daha çıktı. Bu, orta büyüklükte bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Bu güzel uğur böceğinin benekleri var. Acaba bu uğur böceğinin içinde de başka bir uğur böceği var mı? Haydi aç bakalım. Evet, haydi dokun. Bir uğur böceği daha çıktı. Bu, küçük bir uğur böceği. Üç uğur böceğimiz oldu; büyük uğur böceği, orta büyüklükteki uğur böceği ve küçük uğur böceği. Aferin, çok güzel buldun." şeklinde etkinlik tamamlanır. Daha sonra müzik eşliğinde materyal toplama oyununa geçilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun yetersizlik düzeyine göre yürümeye yardımcı cihazlardan yararlanılmalıdır. Çocuğun gözleri bağlandıktan sonra etkinliğe geçilir. "Evet, önünde bir uğur böceği var. Bu, büyük bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Aferin, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne var? Aç bakalım şimdi onu. Aaaa! İçinden bir uğur böceği daha çıktı. Bu, orta büyüklükte bir uğur böceği. Haydi ona dokun. Bu güzel uğur böceğinin benekleri var. Acaba bu uğur böceğinin içinde de başka bir uğur böceği var mı? Haydi aç bakalım. Evet, haydi dokun. Bir uğur böceği daha çıktı. Bu, küçük bir uğur böceği. Üç uğur böceğimiz oldu; büyük uğur böceği, orta büyüklükteki uğur böceği ve küçük uğur böceği. Aferin, çok güzel buldun." şeklinde etkinlik tamamlanır. Daha sonra müzik eşliğinde materyal toplama oyununa geçilir. Materyallerin çocuğun ulaşabileceği mesafelerde olmasına dikkat edilmelidir. Bedensel yetersizliği olan çocuk grup lideri de yapılabilir. Materyal toplama sırasında çocuğa destek olunmalıdır.

DÜĞMELERİM

Alan : Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Oyun Etkinliği

Yaş Grubu : 36-78 ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 1 : Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri : Düğme açar, düğme kapatır.

Materyaller : Üzerine düğme dikilmiş pelüş bir oyuncak, farklı düğmesi bulunan kıyafetler, koli

Kavramlar-Sözcükler : Düğme, daire

Öğrenme Süreci

Sınıfa getirilen farklı kıyafetler çocuklara gösterilir. Kıyafetlerin kimlere ait olabileceği, dokusu, rengi hakkında çocukların fikirleri alınır. Kıyafetlerdeki düğmelere dikkat çekilir. Düğmelerin şekli, rengi hakkında karşılaştırmalar yapılır.

Üzerine düğmeler dikilmiş pelüş bir oyuncak çocuklara tanıtılır. Oyunağın isminin düğme çocuk olduğu ve düğme çocuğun bazen düğmelerini açık unuttuğu söylenir. Hep birlikte şarkılar söyleyip dans edecekleri yönergeleri verilir. Öğretmen sınıfta rutin olarak söylenen şarkıları çocuklarla birlikte söylemeye başlar. Şarkı esnasında elindeki kukla düğme çocuğun düğmelerinden birini çocukların seviyesine göre fark ettirmeden açar, çocuklardan her birinin önüne en az bir kez denk gelecek şekilde düşürür. Önüne oyuncak bırakılan çocuğun hangi düğmenin açık olduğunu bulması ve düğmeyi kapatması gerekir. Oyun bu şekilde her çocuğun düğme kapatmasına fırsat verilecek şekilde sürdürülür.

Çocuklar çembere davet edilir ve kıyafetler birlikte yeniden incelenir. Çember iki gruba ayrılır ve çocuklar arka arkaya sıralanır. İki grubun da karşısına kıyafetler ve bir kutu bırakılır. Müziğin açılmasıyla birlikte sıranın başındaki çocuk kıyafetin yanına gidecek düğmesini açacaktır. Düğmeyi açtıktan sonra kıyafet kutunun içine bırakılır ve çocuk görevini tamamladıktan sonra sıranın önündeki arkadaşın eline değer, sıranın en arkasına geçer. Sıra yeniden ona geldiğinde bu sefer kutudaki düğmesi açık olan kıyafet alınır, düğmesi kapatılır ve kutunun dışına bırakılır. Çocuk görevini tamamladıktan sonra sıranın önündeki arkadaşın eline değer, sıranın en arkasına geçer. Bu şekilde en hızlı tamamlayan grup yarışmayı kazanmış olur.

Aile Katılımı

- Ailelerden evdeki düğmesi olan kıyafetleri çocuklarıyla birlikte incelemeleri ve düğme açıp kapama yarışması yapmaları istenir.
- Sınıftaki pelüş oyuncaklardan birer tane evlere gönderilir. Ailelerden çocuklarıyla birlikte düğmeli bir kıyafet tasarlayıp yapmaları istenir. Oyuncaklar yapılan kıyafetle okula gönderilir.

Değerlendirme

- Kıyafetinizde düğme bulunuyor mu?
- Düğmeleri açıp kapatırken zorlanıyor musunuz?
- Düğmeler olmasaydı neler kullanabilirdik?
- Hangi kıyafetlerinizde düğme var?
- Düğmeleri başka nerede kullanabiliriz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun eşlik edebileceği düzeydeki ve daha önce bildiği şarkılar seçilebilir. Dans eden pelüş oyuncuğun çocuğun ince motor becerileri performansına uygun olan düğmesi ile çalışılması sağlanabilir. Çocuğa model olması için kendisinden önce yanındaki bir akranına sıra gelmesi sağlanabilir. Genellemeyi sağlamak üzere yapılan yarışmada çocuğun performansına göre tek tek gitmek yerine ikili gruplar şeklinde yarışmaya başlamaları sağlanabilir. Burada çocuklardan birinin kıyafeti üstüne giymesi diğerinin ise düğmeyi ilikleme veya açması, ardından yapılan işlemi bozmayacak şekilde kıyafeti başından çıkartması sağlanabilir. Böylelikle kıyafetin iliklenmesi ve açılması işlemi daha kolay gerçekleştirilebileceklerdir. Çocuğa sorular soruların açık, kısa ve net olması önemlidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi etkinlik alanları çocuğa incelenmeli ve detaylı olarak betimlenmelidir. Farklı kalınlık, büyüklük, şekil, desen ve dokudaki (keten, ipek, yünlü, pamuklu, naylon vb.) kıyafetlerin önünü-arkasını, içini-dışını dokunarak incelemesi sağlanır. Kıyafetlerin ön kısmını kolayca bulabilmesi için dokunsal bir sembol dikilebilir veya yapıştırılabilir. Çocuk bu sembole dokunarak kıyafetin önü olduğunu kolayca anlaması sağlanır. Her kıyafetteki farklı şekil, büyüklük, doku ve malzemedeki yapılan düğmeleri ve düğme deliklerini sözel ipucuyla gerekiyorsa fiziksel yardımla incelemesi sağlanabilir. Çocuk üzerine düğmeler dikilmiş pelüş oyuncuğu incelerken oyunun nasıl oynanacağı sözel ipucuyla anlatılabilir. Çocuğa inceleme aşamasında ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Çocuğun etkinlikteki geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının isimleriyle birlikte davranışları

zaman zaman sesli olarak betimlenebilir. Çocuğun önüne pelüş oyuncacı bırakırken "Pelüş oyuncacı önüne koydum. İncele, açık olan düğmeyi bul ve düğmeyi ilikle" denilerek çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Düğmenin çocuğun tutabileceği büyüklükte olmasına ve deliğinin geniş olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun düğmeyi iliklerken ihtiyaç duyması hâlinde giderek azaltılan fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Oyuna görme yetersizliği olan çocuk katıldığında farklı doku ve desendeki kıyafeti ve üzerinde dokunsal sembol olan kutusuna giderken öğretmeni veya rehber arkadaşı eşlik edebilir. Düğmeyi açarken akran desteği veya fiziksel yardım sunulabilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.

Rehberle yürüme

(NOT: Küçük yaştaki görme engelli çocuklar boyları kısa olduğundan öğretmenin bileğinden tutabilir.)

3. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller, etkinlik alanları çocuğa incelenir ve incelemesi için gerektiği kadar zaman verilmelidir. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek seviyede yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyine, kıyafetler ve düğmeler arasında renk zıtlığı yaratılmasına da dikkat edilmelidir. Çocuğun zemin üzerinde belirgin çizilen şeritleri ve ek aydınlatmaları takip ederek etkinliğe ulaşması sağlanabilir. Kıyafetiyle ve kutuyla masa üzerinde renk zıtlığı yaratılmalıdır. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Olası çarpışmalarının önüne geçebilmek için öğretmen etkinlik sırasında çocuğun yakınında bulunmalıdır.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Söylenen şarkıların drama içermesi ve hareketlerin mevcut durumu anlaşılabilir kılması çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun etkinliği anlayabilmesi için resimli yönerge takip kartı verilebilir. Müziğin başlangıç ve bitişini çocuğun anlaması için öğretmen elini iki yana sallama, bayrak kaldırıp indirme, müziğin başında ve sonunda yerinde zıplama gibi alternatif hareketler yapabilir. Etkinliğin oyun kısmında oyunun daha önceden oynanmış halinin videosu çocuğa izletilebilir. Çocuk başlangıçta gözlemci olarak oyuna katılabilir. Akranını dikkatlice gözlemlediğinden emin olduktan sonra çocuk oyuna dahil edilmelidir. Çocuk oyuna dahil olduğunda akranı model olarak kullanılabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Sınıftaki seslerin çocuğun işitme kalıntısına göre ayarlanması sağlanmalıdır. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız oluyor olabilir. Bu durumda sesi normal seviyelere indirmek, direkt kulağına gelmeyecek bir yönde oturtmak vb. gibi uyarlamalar yapılabilir. Öğretmen etkinlik ile ilgili yönergeleri verirken çocuk ile göz kontağı kurmalıdır. Öğretmen ses tonunu çocuğun performans düzeyine göre ayarlamalıdır. Yönergelerin açık, anlaşılır ve kısa olmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen çocuğun performans düzeyine göre sözel ya da fiziksel yardım kullanabilir. Ayrıca akran desteği kullanılabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Söylenen şarkılara dramaların da eşlik etmesi ve bu hareketlerin düğme çocukla yapılması çocuğun hem ortak dikkatini nesne üzerinde toplayacak hem de bu hareketleri yaparken (varsa) kendini uyarıcı davranışlarını (elleri sallama, bedeni sallama, tuhaf sesler çıkarma vb.) engelleyecektir. Aynı zamanda çocuğun dil düzeyine uygun olarak grupla eşlik edebileceği yansıma seslerin olduğu (hey, şıp şıp, tak tak tak vb.) kısımların olması şarkılara daha kolaylıkla eşlik edebilmesine yardımcı olacaktır. Şarkılarda yandaki arkadaşlarıyla birbirlerinin ellerini tutabilecekleri, ellerine vurabilecekleri kısımların eklenmesi akran etkileşimini arttıracaktır. Aynı zamanda çocuğun etkinliği daha iyi anlayabilmesi için kendisinden önce bir akranının model olması sağlanabilir. Ardından sıra çocuğa geldiğinde seviyesine uygun bir düğme seçilmelidir. Genelleme kısmında zihinsel yetersizliği olan çocuklar için uygulanan uyarlamadan yararlanılabilir. Sorular sorarken çocuğa belirgin bir dil yetersizliği de eşlik ediyorsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dil düzeyine uygun olarak grupla eşlik edebileceği yansıma seslerin olduğu (hey, şıp şıp, tak tak tak vb.) kısımların olması şarkılara da daha kolaylıkla eşlik edebilmesine yardımcı olacaktır. Pelüş oyuncak model kullanılarak çocuğa kelimeler tekrarlatılabilir, pelüş oyuncakla karşılıklı konuşması için basit sohbet cümleleri ile çocuğa doğal bir iletişim ortamı sağlanabilir. Burada çocuğa yeni kelimeler kazandırırken genişletmelerden faydalanılabilir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuğun dile ilişkin cesaretini artırılmalı ve kullanımına teşvik edilmelidir. Düzeltme yaparken dahi pekiştirme yapılmalıdır. Sorular sorarken çocuğun dil düzeyine göre soruların 'evet/hayır', tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Örneğin; 'Hangi kıyafetlerimizde düğme var?' sorusu yerine 'Pantolonlarda mı düğme olur çoraplarda mı?' şeklinde seçenekli sorular sorulabilir. Eğer çocukta bir kekemelik durumu varsa heyecanlanmaması için ek süre verilmeli, sakinleştikten sonra soru tekrar sorulmalı ve cevap pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Ortamdan çocuğun dikkatini dağıtıcı uyaranlar kaldırılmalıdır. Etkinlik sırasında yönergeler açık, kısa, net, gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve gerekiyorsa tekrar edilmelidir. Çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilmelidir. Çocuk düğmeyi kapatması-açması, sıraya girmesi vb. olumlu davranışlar sergilediğinde anında pekiştirilmelidir. Çocuğa etkinlik süresince sorumluluklar verilebilir (Örneğin düğmeleri açılan kıyafetleri etkinlik kutusuna atma gibi.). Etkinliğin süresi çocuğun dikkatinin dağılmayacağı şekilde düzenlenebilir. Etkinlik sırasında gerektiğinde kısa molalar verilebilir. Etkinlik sırasında uygun davranışlarından hemen sonra çocuk hemen pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin fiziksel aktivite gerektiren düğme ilikleme kısmında çocuğun performansına göre fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Etkinliğin oyun kısmında çocuğun rahat hareket edebileceği ve daha az yardımla etkinliğini tamamlayabileceği şekilde sınıf ortamı düzenlenmelidir. Örneğin; çocuk düğmeyi iliklerken pelüşü koyabileceği bir zeminin olması çocuğun işini kolaylaştıracaktır. Bu durumda etkinliği sandalyelerde değil masa etrafında yaptırabilirsiniz.

BAHÇE DUVARI

Alan : Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Drama

Yaş Grubu : 48+ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 3 : Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri : Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.

Kazanım 7 : Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.

Göstergeleri : Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.

Kazanım 13 : Estetik değerleri korur.

Göstergeleri : Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.

Materyaller : Pastel boya, kâğıt, klasik müzik, tef

Kavramlar-Sözcükler : Hızlı-yavaş

Öğrenme Süreci

Isınma/Hazırlık

- Öğretmen çocuklara "Sizinle hep birlikte bir bahçeye gideceğiz." der. Tef hızlı çalındığında hızlı, yavaş çalındığında yavaş yürünür. Çocuklardan ara ara topuklara basarak, parmak ucunda, eller havada vb. yönergeler eklenerek yürümeleri istenir. Bir süre bu şekilde yürünür. Sonunda bahçeye ulaşılır.

Canlandırma

- Bahçeye gelindiğinde etrafın çok güzel çiçeklerle kaplı olduğu ama 3 tarafının kocaman renksiz, kirli duvarlarla çevrili olduğu söylenir. "Bahçe nasıl görünüyor sizce? Bu bahçenin güzelliğini nasıl koruyabiliriz?" denir. Çocukların fikirleri alınır. Önce çiçekler sulanıyormuş gibi canlandırma yapılır. (Başka fikirler varsa onlar da canlandırılır) Sonra "Peki bu duvarı nasıl güzelleştirebiliriz?" diye soru-

arak çocukların fikirleri alınır. En son hep beraber boyanmasına karar verilir. Üç tane duvar olduğu için sınıfın üç gruba ayrılacağı söylenir.

- Gruplara duvarların önüne kovalarla boyalar koyulduğu söylenir. Birinci gruba sadece ellerini ve dizlerini kullanarak, ikinci gruba sadece ellerini ve başlarını kullanarak, üçüncü gruba da sadece ellerini ve dizlerini kullanarak duvara istedikleri resimleri çizip, boyamaları söylenerek roller dağıtılır. Gruplar kendi aralarında ne çezeceklerine, hangi renkleri kullanacaklarına karar verir.
- Birinci grup hayali duvarın önüne geçer. Klasik bir müzik açılır ve canlandırmalarını yapmaları istenir. Diğer gruplar da onları izler. Birinci grup çalışmasını bitirince sırasıyla diğer gruplar da çalışmalarını sergilerler.
- Tüm çocuklar canlandırmalarını yaptıktan sonra her grup duvara ne çizdiğini anlatır.

Değerlendirme

- Bahçenin son halinin nasıl görüldüğü üzerine akıl yürütülür.
- Masalara geçilir ve bahçenin son halinin kâğıtlara pastel boyalarla resmedilmesi istenir. Yapılan çalışmalar panoda sergilenir.

Aile Katılımı

Çocukların evlerindeki bir duvara karar vermeleri ve orayı hayal ettikleri gibi bir kâğıda resmetmeleri istenir.

Değerlendirme

- Bugün biz neler yaptık?
- Bahçeyi nasıl hayal ettiniz?
- Vücudunuzla boyama yapmak size neler hissettirdi?
- Arkadaşlarınızla plan yaparken zorluk yaşadınız mı?
- Duvarların son halini beğendiniz mi?
- Okulumuzun bahçesinde ne gibi düzenlemeler yapabiliriz?
- Okulumuzda hangi duvarı boyamak isterdiniz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa "Duvarla çevrili bahçe" resmi gösterilebilir ve bahçenin nasıl olduğu hakkında bilgi verilebilir. Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde ise yinelenmelidir. Etkinliğin ısınma aşamasında çocuğun arkadaşını model alması sağlanabilir. Öğretmen çocuğa bu süreçte ihtiyaç duyulan yerlerde ipucu sunabilir (sözel ipucu, model olma). Çocuk tefin sesine göre hızlı ve yavaş yürümeyi yerine getirmede zorlanırsa öğretmen açık yönerge sunabilir "Hızlı yürü, yavaş yürü.". Hayali duvara çizim ve boyama yapıldığı aşamada, çocuğun hayali bir şeyleri çizmesi zor olaksa çocuğa oyuncak bir kova ve bir resim fırçası verilebilir. Fırçaya kovadan boya alıyormuş gibi yapılarak, hayali duvarı boyaması sağlanabilir. Öğretmen bu süreçte görevi nasıl yapması gerektiğine yönelik çocuğa model olabilir. Çizim ve boyama görevleri yerine getirilirken çocuğun yalnız ellerini kullanarak görevi yerine getirmesi sağlanabilir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun davranışları (görevi yerine getirme, arkadaşlarını izleme, hızlı yürüme gibi.) pekiştirilmelidir. Bahçenin son halinin resmedilme aşamasında, çocuğa gerektiği yerlerde yönlendirici destek olunabilir "Duvara bir tane de güneş çizilmişti, istersen buraya da onu çizebilirsin." gibi. Değerlendirme sürecindeki sorular çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun, anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Yapılacak etkinlik çoğunlukla hayal etmeye dayalı olduğu için, öğretmen çalışma öncesinde "Duvarla çevrili bahçe nasıl olur?" sorusunu sorar ve bunun hakkında çocuğa sözlü betimlemelerde bulunabilir. Etkinliğin ısınma aşamasında çocuğun yürüme hareketlerini bağımsız gerçekleştirebilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Gerekliğinde çocuğa bu süreçte öğretmen rehberlik edebilir. Çocuğun etkinliğin tüm süreçlerinde (özellikle de canlandırma aşamasında) öğretmenine yakın bir yerde bulunmasına dikkat edilmelidir. Bu sayede canlandırma sürecindeki sözlü betimlemeler anında çocuğa ulaştırılabilir. Öğretmen canlandırma sürecinde anlaşılır bir dil kullanmaya dikkat etmelidir. Canlandırma hareketleri yapılırken öğretmen çocuğa ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunabilir. Örneğin; çocuğun çiçek sulama hareketini canlandırması için, öğretmen çocuğun elinden tutarak çiçek sulama hareketini başlatabilir ve çocuğun bu şekilde çiçek sulamaya devam etmesini sağlayabilir. Çocuğun grup içerisindeki hayali çizim ve boyama görevini yerine getirebilmesi için öğretmen çocuğa bu görevleri nasıl yapacağı (hayali fırçayı tutma, fırçaya kovadan boya alma, duvarı boyama hareketlerini yapma şeklinde) ile ilgili fiziksel yardım sunabilir. Öğretmen önce çocuğun ellerinden tutarak hareketi başlatır, ardından çocuğun boyamaya devam etmesini sağlayabilir. Öğrenciler arasında yeterli boşluk bırakılarak öğrencilerin hareket ederken daha rahat hissetmeleri sağlanabilir. Diğer gruplar hayali çizim ve boyamalarını yaparken öğretmen çocuğa sözlü betimlemelerde bulunmalıdır ("Arkadaşın duvara parmağıyla ev resmi çiziyor." gibi.). Bahçenin son halinin resmedilme aşamasında çocuğun düşüncelerini sözlü olarak betimlemesine fırsat verilebilir, öğretmen de çocuğun ifadeleri doğrultusunda çocuğa fiziksel yardım sunabilir ya da çocuğun resmini çizebilir. Çocuk isterse resmin tamamını bağımsız olarak çizebilir. Çocuk resmini tamamladığında pekiştirilmelidir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Ortamın ışık düzeyi çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır (parlak ışık, loş ışık gibi). Yapılacak etkinlik çoğunlukla hayal etmeye dayalı olduğu için, öğretmen çalışma öncesinde çocuğa "duvarla çevrili bir bahçe resmi" inceleyebilir, böylece çocuğun bu konuda fikir sahibi olmasını sağlayabilir. Çocuğun etkinlikte görme becerilerini en aktif kullanacağı yerde (özellikle canlandırma yapan gruptaki arkadaşlarını rahatça görebileceği bir yer olmalı) bulunması sağlanmalıdır. Canlandırma yapan arkadaşlarının hareket hızının öğrencinin takip edebileceği düzeyde olmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen canlandırma sürecinde anlaşılır bir dil kullanmaya dikkat etmelidir. Canlandırma hareketleri yapılırken öğretmen çocuğa ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunabilir. Hayali duvara çizim ve boyama yapıldığı grup çalışmasında çocuğa uygun görevler verilmesi sağlanmalıdır. Bahçenin son halinin resmedilme aşamasında kâğıdın rengi ile boyalar arasında renk zıtlığı oluşturulmasına, kalın uçlu ve belirgin renklerdeki boyaların kullanılmasına dikkat edilmelidir. Bu aşamada ihtiyaç hâlinde masa lambası da tercih edilebilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa ihtiyacı olan ipucunu sunmalıdır.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinliğin ısınma bölümünde çocuğun görebileceği bir yerde durarak tefi hızlı ve yavaş şekilde çalmalı ve hareket geçişlerini kendisi de yaparak göstermelidir. Bu süreçte çeşitli şekillerde yürüme olduğu için ihtiyaç duyduğunda çocuğun arkadaşlarını model alması sağlanabilir. Sohbet etkinlikleri sırasında çocuğun konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler ve soru ifadeleri sunulurken sözel ifadeler gerekirse jest mimik hareketleriyle, herkesçe bilinen doğal işaretlerle ve görsellerle desteklenebilir. Çocuğun canlandırma çalışması sırasında ne yapılacağını doğru anladığından emin olunmalıdır. Gerek görüldüğünde öğretmen çocuğa duvarlı bahçe olan bir resmi gösterebilir. Duvarlar işaret edilerek, çizim ve boyama yapılacağı sözlü olarak, ihtiyaç hâlinde doğal işaretlerle de (elle çizme, boyama hareketi yapma) desteklenerek ifade edilebilir. Gruplar sırayla kendini ifade ederken çocuğun arkadaşlarını yakından dinlemesine olanak sağlanabilir. Öğretmen hem kendi hem de arkadaşları konuşurken zaman zaman çocuğa "dinle" yönergelerini sunabilir. Böylece çocuğun dinleme becerilerini aktif bir şekilde kullanması sağlanabilir. Çocuk kendini ifade ederken yeteri kadar süre tanınmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken gerek görüldüğünde jestlerden, mimiklerden ve görsellerden yararlanmasına fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak ya da doğal işaretlerle, görsel uyarılar ile desteklenerek sunulabilir ("Okulumuzda hangi duvarı boyamak isterdiniz?" sorusunu sorarken bu ifadeye ek olarak, okulun farklı bölümlerinin çekilmiş olduğu duvar fotoğrafları gösterilebilir gibi.).

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına

dikkat edilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken göz temasının kurulması ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sunulan yönergeler çocuğun alıcı ve ifade dil becerileri düzeyine uygun olarak sunulmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde tekrar edilebilir. Çocuğa kendini ifade etme sürecinde yeteri kadar fırsat, zaman tanınmalı ve çocuk sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocukla göz teması kurulmasına, yönergelerin ve sohbet ifadelerinin de anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun yüksek sese bir hassasiyeti varsa, müziğin ve tefin sesi etkinliği de etkilemeyecek şekilde çocuğa göre ayarlanabilir. Çocuğun etkinlik süresince arkadaşları ile etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir (Örneğin; "Arabanın camını beyaz renge boyayabilirsin, ama beyaz boya yok. Hadi arkadaşından birlikte isteyelim" denilerek çocuğun arkadaşından boya istemesi sağlanabilir.). Gruplar duvarı süslerken neler yaptıklarını anlatırken sıra çocuğa geldiğinde çocuk bu konuda cesaretlendirilmelidir. Gerek görüldüğünde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ya da DEHB alanındaki uyarlamalardan yararlanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için etkinliğin sohbet süreçlerinde çocuğa gerektiği kadar fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir. Yine çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle katılmasına olanak sunulmalıdır. Gerek duyulduğunda çocuğun kendini ifade ederken jest mimik, beden hareketlerinden yararlanmasına fırsat tanınabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, konuşma becerilerine ilişkin çocuk cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade ettiği kelime eksik ya da yanlış ise öğretmen kelimenin tam halini söylemelidir (Örneğin; "Aaba" diyen bir çocuğa "Evet araba" demesi gibi.). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Çiçek" kelimesini söyleyen çocuğa "Evet çiçekli duvar" demek gibi.).

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler, sohbet ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmelidir. Gerek görüldüğünde yönergeler yinelenmelidir. Etkinliğin ısınma aşamasında çocuğun arkadaşını model alması sağlanabilir. Çocuğun sevdiği şarkılar da bu süreçte tercih edilebilir. Öğretmen çocuğa bu süreçte ihtiyaç duyulan yerlerde ipucu (sözel ipucu, model olma) sunabilir. Üç grup sırasıyla canlandırma etkinliğini gerçekleştireceği için çocuğun ikinci grupta görev alması sağlanabilir. Bu süreçte sıranın kendisine geleceği ara ara hatırlatılmalıdır. Çocuğa grup içerisinde hangi görevi yapmak istediğine (boyama, çizme) yönelik tercih sunulabilir. Hayali duvarı güzelleştirme sürecinde öğretmen önce çocuktan duvara ne çizeceğine yönelik düşüncesini alabilir, daha sonra çocuğa ifadeleri doğrultusunda model olabilir. Boyama görevi için de çocuğa model olunabilir. Çizim

ve boyama görevleri yerine getirilirken çocuğun iki vücut bölümünü kullanması zor olacaksa, yalnız ellerini kullanarak görevi yerine getirmesi sağlanabilir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun olan davranışları (görevi yerine getirme, arkadaşlarını izleme, yürüme gibi.) pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ifadeler ile dikkati etkinliğe çekilebilir ve etkinliği devam etmesi sağlanabilir ("Ağacın boyu ne kadar uzun olmuş böyle, boyamanı da yapmaya devam et." gibi). Yine etkinlik sürecinde "bak", "dinle" gibi dikkat ifadeleri ile çocuk etkinliğe yönlendirebilir. Değerlendirme sürecindeki sorular çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun, anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır. Öğretmen bahçenin son halinin resmedilmesi aşamasında çocuğa yönlendirici ifadelerle destek olabilir ("Duvara evin yanına bir şey çizmiştin, tekerlekleri vardı, onu da buraya çizebilirsin." gibi).

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç), öğretmen etkinlik sürecinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Çocuk destek aletler olmadan hareket edebiliyorsa da buna fırsat tanınmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde bağımsız ve güvenli hareket edebilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Süreç içerisinde hareket becerisine göre ısınma hareketlerine katılması ve hayali duvarı güzelleştirmesi (tekerlekli sandalyesinde oturarak hayali duvara çizim ve boyama yapması) ve böylece aktif olması sağlanmalıdır. Çocuk ellerini kullanmada bir güçlük çekiyorsa, kalın renkli boyalar, kalem tutma aparatı kullanması sağlanabilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa gerektiği kadar ipucu sunabilir.

YENİ YİYECEKLER ÖĞRENİYORUM

Alan : Dil Gelişimi Alanı

Etkinlik Çeşidi : Türkçe ve Sanat Etkinliği (Bütünleştirilmiş Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

- Kazanım 6** : Sözcük dağarcığını geliştirir.
- Göstergeleri** : Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.
- Kazanım 7** : Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.
- Göstergeleri** : Dinledikleri/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.
- Kazanım 8** : Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
- Göstergeleri** : Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinledikleri/izlediklerini resim yoluyla sergiler.
- Kazanım 10** : Görsel materyalleri okur.
- Göstergeleri** : Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
- Materyaller** : Ejder meyvesi, kamkat, brokoli, enginar görselleri, yapıştırıcı, boya kalemleri, A4 kâğıt.
- Kavramlar-Sözcükler** : Ejder meyvesi, kamkat, brokoli, enginar, C vitamini

Öğrenme Süreci

Çocuklarla sohbet düzeninde oturulur. "En sevdiğiniz yemek nedir? Hangi tatları daha çok seviyorsunuz? Günde kaç kere yemek yiyoruz? Hiç yemek yememek ne olur?" gibi sorularla çocukların yemekler hakkında fikirleri alınır, sohbet edilir. Evdeki sofraya alışkanlıkları hakkında konuşulur. Dünya üzerinde ve ülkemizde bilmediğimiz çok çeşit yemekler olduğundan bahsedilir.

Az bilinen meyve (*pitaya/dragon ya da ejder meyvesi ve kamkat*) ve sebzelerin (enginar, brokoli) görselleri çocuklara gösterilir, beraber incelerler. Öğretmen bu besinleri daha önceden görüp görmediklerini sorar. Hepsi tek tek görselleri üzerinden tanıtır. Mümkünse somut örneklerini de sınıfa getirip inceleyebilirler.

"Bu **enginar**. Enginar bir sebzedir. Yemeği hem lezzetli hem çok faydalı. Çok bilinmez ama eğer yeseydiniz eminim çok severdiniz. Peki, sizce şekli neye benziyor? Kat kat yaprakları olan bir gül mü? Yoksa yeşil bir çiçek mi?"

"Bu bir **brokoli**. Bu da bir sebze. Aynı enginar gibi hem lezzetli hem faydalı. Kimler daha önce brokoli yedi? Marketlerde, manavlarda gezerken hiç gördünüz mü? Rengi nedir? Görünüşü neye benziyor? Tıpkı bir ağaç gibi! Acaba brokoli nerede, nasıl yetişiyor? "

"Sebzelerden sonra meyvelere geçebiliriz. Meyveleri sever misiniz? Hangi meyveleri biliyorsunuz?"

"Bu bir meyve. Adı **pitaya**. Aynı zamanda Dragon Meyvesi ya da Ejder Meyvesi de deniyor. Görünüşü ne kadar ilginç değil mi? Kivi desem değil, karpuz desem değil, çilek desem hiç değil! Ama tadı neredeyse hepsine benziyor. İçindeki küçük çekirdekleri gördünüz mü? Tıpkı kivi gibi. Ama rengi yeşil değil. Hangi renkler var? İnceleyelim."

"Bu minik şeylerin adı **kamkat!** Portakal desem değil, mandalina desem değil, limon hiç değil. Ama onlara çok benziyor. Onların küçük kardeşleri. Rengi de tıpkı onlar gibi. Hangi renk? Daha önceden hiç kamkat gördünüz mü? Tadı aynı limon ile portakala benziyor. İkisinin karışımı gibi. Ve onlar gibi bol vitaminli. C vitamini deposu! C vitamini vücudumuz için çok faydalı."

Etkinlik masasına geçilir. Dolu dolu, lezzetli ama çok farklı bir yemek tabağı hazırlayacakları söylenir.

Öğretmen etkinlik masalarına inceledikleri tüm görselleri koyar. Boş kâğıtlar çocukların tabağıdır. Çocuklar içine dilerse görsellere bakarak öğrendiği sebze ve meyveleri kendi çizer, dilerse görsellerden seçerek kâğıda yapıştırır, çizer boyar, süsler ve kendine ait yemek tabağını tasarlar.

Etkinlik bitiminde herkes kendi tabağını arkadaşlarına sunar. İçine neler koyduğunu, yemeği nasıl hazırladığını sırasıyla anlatır.

Değerlendirme

- Dünyada hiç görülmemiş bir meyve yetiştirmek ister miydiniz? Neye benzemesini isterdiniz? Şekli nasıl olurdu?
- Sizce bizim bilmediğimiz farklı yiyecekler olduğu gibi, hiç bilmediğimiz hayvanlar da var mıdır?
- Bugün yaptığınız yemeğin adını ne koydunuz? Yemeğin tadına evde kimler bakacak? Sizce içine koyduklarınızı tanıyabilecekler mi?
- Evde ailenizle yemek yapıp, kendiniz isim koyabilirsiniz. Mesela bir çorba yapıp adına "Gezegenler çorbası" koymak eğlenceli olur muydu?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak meyve ve sebzelerin gerçekleri temin edilip kullanılabilir. Sohbet esnasında çocuğun etkinliğe katılımını sağlamak için sevdiği yiyeceklerden bahsedilebilir. Çocuğa açık ve sade sorular sorup etkinliğe katılımı pekiştirilmelidir. Yemek tabağı oluşturma aşamasında çocuğa uygun düzeyde ipucu sunulabilir, akran desteğinden faydalanılabilir. Tabaklarını nasıl oluşturduklarını sunma aşamasında çocuğu sözel ipuçları ile destekleyip konuşması yönünde teşvik edilmelidir. Çocuk her olumlu davranışının ve her bir basamağı uygulamasının ardından çeşitli pekiştireçler kullanılarak anında pekiştirilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen sohbet düzeninde çocuğu yanına oturabilir. Sohbet sırasında söz hakkı isteyen çocuklar isimlerini söyleyerek söze başlayabilirler. Çocuğa sohbet sırasında düşüncelerini söyleyebilmesi için zaman verilebilir. Öğretmen etkinlik sırasında adı geçen "Ejder meyvesi, kamkat, enginar ve brokoli" gibi besinlerin gerçeğini ya da bulamazsa dokunsal olarak gerçeğe yakın nesnelere besinleri hazırlayabilir. Oyun hamuru ya da kilden aynı formda meyve hazırlanabilir. Öğretmen çocuğun dokunduğu her yiyeceğin nasıl olduğunu, daha önce yiyip yemediğini, dokusunun neye benzediğini, tadının nasıl olduğunu, imkânı varsa koklatılarak çocuğa ayrıntılı betimleyebilir. Öğretmen etkinlik masasında hazırladığı besinleri ya da benzer nesnelere çocuğa sözel ipucuyla gerekiyorsa fiziksel yardımla tanıtır. Çocuğun besinlerin içinde olduğunu kolaylıkla anlayabilmesi için tabak sınırını belli etmek adına boş kâğıda silikonla ya da ip yardımıyla yuvarlak bir şekil hazırlanabilir. Çocuk önünde bulunan besinlerden istediğini tabağına yerleştirmesi için gerekli yerde sözel ipucuyla desteklenebilir. Çocuk isterse yemek tabağını oluştururken bir akranından destek alabilir. Oluşturulan yemek tabağını anlatması için çocuğa zaman verilmelidir. Değerlendirme kısmındaki soru cevap etkinliğinde de yine çocuğa besinlerin şekli, tadı, kokusu vb. durumlar ayrıntılı betimlenmelidir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun görme düzeyine uygun sınıf ortamının ışık düzenine dikkat edilmelidir (ne çok loş ne de çok parlak ışık olmamalı). Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz varsa (teleskopik gözlük, büyüteç vb.) etkinliği yaparken kullanmasına fırsat verilebilir. Etkinlik sırasında kullanılacak "ejder meyvesi, kamkat, enginar ve brokoli" gibi besinlerin görsellerini çocuğun görme düzeyine uygun büyüklükte, kontrast canlı renklerden hazırlanmış, görsellerin sınırları kalın çizgilerle belirginleştirilmiş, zemin zıtlığına dikkat edilmiş ve karmaşık olmayan, anlaşılır görselleri kullanarak hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa hazırlanan bu görsellerdeki besinleri inceleyebilmesi için zaman verilmelidir. İmkân bulunabilirse besinlerin somut örneklerini de getirilerek çocuğa inceletilebilir. Çocuk yemek tabağını görsellerle oluşturmak isterse kâğıda görselleri yapıştırabilir. Çocuk çizilmiş yiyecekleri boyamak ve süslemek isterse (çizilecek yiyeceklerin kenarları kalın çizgilerle çizilerek görseller net olmalıdır) gerekli olan malzemeleri çocuğa tanıtarak istediği şekilde hazırlamasına olanak verilebilir. Meyve görselleri örnek olarak sunulabilir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Az bilinen meyvelerin görselleri ile birlikte isimleri de sözel olarak çocuğa söylenmelidir. Çocuğun ifade edici dil düzeyine tekrar etmesi istenmelidir. İfade edici dili olan çocuk için yeni öğrendiği kelimeleri konuşma içerisinde kullanması sağlanmalıdır. İfade edici dili olan çocuk için dil düzeyine uygun sorular sorulmalıdır. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. Çocuğun doğal işaretleri ve gösterdiği görsellerin isimleri sözel olarak söylenmelidir. Çocuğun kâğıda çizdiği meyvelerin hakkında konuşulabilir veya sözel ipuçları sunulabilir. Yeni öğrendiği meyvelerin kelimeler hakkında sohbet edebilir ve çocuğun tekrar etmesini sağlayabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına yönelik sorular sorulmalıdır. Etkinlik masasına geçtiklerinde yeni öğrendiği kelimeleri pekiştirmek amacıyla öğretmen çocukla sohbet edebilir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocuğa verdiğiniz yönergeler açık anlaşılır ve kısa olmalıdır. Etkinlikte kullanılacak meyve ve sebzelerin gerçekleri temin edilip kullanılabilir. Sohnete çocuğun sevdiği yiyecekler üzerinden başlanılabilir, gerekirse çocuğun sevdiği yiyeceklerin görsellerini kullanılabilir. Sohbet esnasında çocuk konuşması için teşvik edilmeli ve çocukla göz teması kurulmalıdır. Meyveleri tanıtırken kullanılan cümleler kısa ve açık olmalıdır. Yemek tabağı hazırlama aşamasında çocuğa uygun düzeyde yardım sunulabilir. Çocuğun tabağına yeni öğrendiği yiyeceklerin yanı sıra sevdiği yiyecekleri de koymasına fırsat verilmelidir. Çocuk tabağını sunduğu sırada sözel ipuçları ile çocuğun ifade edici dil becerileri desteklenmelidir. Çocuk iletişim başlatmada zorlanıyorsa sunum sırasında çocuğa hazırladığı tabak hakkında sorular sorup cevaplandırması sağlanmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik anlatımı çocuğun dil düzeyine uygun olmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimeleri kullanması sağlanmalıdır. Çocuğun yeni öğrendiği kelimelerde eksik, hatalı veya yanlış telaffuzları olabilir. Kelimelerin doğru telaffuzu çocuğa söylenmelidir. Çocuğa yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına yönelik sorular sorulmalıdır. Çocuğun zorlandığı kelimelerde öğretmen model olabilir. Çocuğun dil

ve konuşma güçlüğü düzeyine göre konuşması sırasında ek süre verilmelidir. Çocuk konuşması konusunda teşvik edilmeli ve pekiştirilmelidir. Çocukta ifade edici dil yok ise işaretlerle gösterebilir. Çocuğun işaretlerle gösterdiği nesne ya da görsel sözel ifadelerle desteklemelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk dikkat dağıtıcı unsurların en az olduğu ve model alabileceği bir akranının yanına oturtulmalıdır. Sohbet esnasında çocuğun derse katılımını teşvik edilmeli, etkinliğe uygun ve olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Çocuğa sorular sorularak dikkatinin etkinlikte kalması sağlanabilir. Anlatılan meyve ya da sebze hakkında aklında kalanları sınıfla paylaşmasını istenebilir. Tabak hazırlama aşamasında akranı ile etkinliğe uygun etkileşimde bulunması sağlanabilir ya da uygun düzeyde ipucu sunulabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında çocuk bedensel yetersizliğinin durumuna göre gerektiğinde yerde yastıkla, minderle destekli oturabilir. Çocuk elini ve parmaklarını kullanmakta güçlük yaşıyorsa etkinlik sırasında görsel kartları ve besin nesnelerini incelemede öğretmen çocuğun dirseğinden ya da elinden tutarak fiziksel yardımla tutmasını destekleyebilir ya da karşısına oturarak kendisi materyalleri çocuğa göstererek ayrıntılı anlatabilir. Etkinlik masasında öğretmen çocuğu bedensel yetersizliğinin düzeyine göre yerde ya da sandalyede oturabilir. Öğretmen kendi yemek tabağını hazırlama etkinliği sırasında çocuğa ihtiyaç duyduğunda yardımcı olabilir ya da bir akranının destek olmasına fırsat verebilir.

ALKIŞ ALKIŞ HOP

Alan : Motor Gelişim Alanı

Etkinlik Çeşidi : Müzik Etkinliği

Yaş Grubu : 48+

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 4 : Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri : Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir.

Kazanım 5 : Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.

Göstergeleri : Bedenini, nesneleri kullanarak ritim çalışması yapar. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.

Materyaller : Her çocuk için bir adet kâğıt bardak ve birer etiket, bant, parmak boya

Kavramlar-Sözcükler : Ritim, ritim aletleri

Öğrenme Süreci

Çocuklar çember şeklinde oturtulur. Hep beraber bir ritim çalışması yapılacağından bahsedilir. Her çocuğun önüne bir bardak konur ve herkesin önündeki bardağa çocuğun istediği bir etiket yapıştırılır. Çocuklardan yapıştırdıkları figürü unutmaması istenir. Tüm çocukların bardaklarına farklı figür yapıştırılmasına özen gösterilir. Sonrasında etkinliğe geçilir. Çocuklara etkinliğin nasıl yapılacağı anlatılır.

Tüm çocuklarla birlikte aynı anda iki kere alkış yaptıktan sonra, hop diyerek herkes önündeki bardağı sağ tarafında bulunan arkadaşının önüne koyar. Ardından tekrar iki alkış yapılır ve önündeki bardağı sağ tarafında bulunan arkadaşının önüne koyar.

Herkesin etiketinin olduğu bardaklar dönerek önüne geldiğinde etkinlik sonlandırılır. Etkinlik çocukların ilgilerine göre birkaç kez tekrar edilebilir.

Ritmin ardından bardağın artık bir ritim aleti olarak kullanıldığı açıklanır ve diğer ritim aletlerinin neler olduğu hakkında sohbet edilir, fotoğrafları incelenir. Sınıfta bulunan ya da daha önceden oluş-

turulmuş basit ritim aletleri sınıfa getirilerek çocuklar tarafından incelenir. Sırayla kullanmalarına fırsat verilir. Diğer ritim aletleri incelendikten sonra bardağın nasıl farklı kullanılabileceği, başka hangi aletlere dönüştürülebileceği hakkında konuşulur.

Kullanılan bardakların üzeri bir bant ile kapatılır; plastik ya da sert malzemeli bir bardak kullanılmış ise kesilmiş bir balon, bardağın ağzına geçirilerek kaplanır ve bardak parmak boyası ile boyanır. Bu şekilde küçük bir davul elde edilir.

Değerlendirme

- Değerlendirme bölümünde öğretmen uygun bir şarkı açar. Çocuklar öncelikle ritme uygun şekilde alkış yaparlar. Ardından şarkıya bardaklardan yapılmış davulları kullanarak ritme uygun şekilde tekrar edilebilir.
- Çocuklara etkinlikte en çok nerede eğlendikleri, etkinliğin en çok hangi kısmını sevdiğileri sorulur.
- Bir şarkı yazmak isteselerdi bu nasıl bir şarkı olurdu? Yavaş bir şarkı mı, hızlı mı, eğlenceli mi olurdu? gibi seçenekler sunulabilir.
- Farklı bir şarkı açılır ve çocuklarla şarkıyı dinlerken neler hissettikleri hakkında konuşulur.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurulacak şekilde kazanıma yönelik anlatım basamaklandırılarak yapılmalıdır. Etkinlik öncesi ritim çalışmaları yapılmalı ve sıra alma becerisi çocuklarla çalışılmalıdır. Her hareket için çocuklara model olunmalıdır. Etkinlik sırasında birkaç akranıyla etkinlik gerçekleştirilmeli, çocuğun yanında kalan diğer akranlarıyla süreci izlemesi sağlanmalıdır. Sıra alarak gerçekleştirdiği her basamak için çocuklar pekiştirilmelidir. Çocukların etiketlerini takip etmeleri için her etiketin birer görselinin öğretmende olması sağlanmalıdır. Öğretmen etiketi gelen öğrenciye bu kartlarla hatırlatma yapmalıdır. Gerekli durumlarda çocuklara yardımda bulunulmalı ve yönlendirici ipuçlarına yer verilmelidir. Değerlendirme sırasında çocukların birbirlerini dinlemeleri sağlanmalı, kendi oluşturacakları şarkılar ve ritimler için fırsat tanınmalıdır.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi bardağa çocuğun dokunsal olarak ayırt edebileceği kabartılmış ya da farklı dokudan oluşturulmuş bir resim yapıştırılır. Kabartma resmi öğrencinin seçmesi sağlanarak akılda tutması kolaylaştırılabilir. Çocuğun bardağı her seferinde aynı yerden alması için arkadaşı ile arasına dokunsal olarak ayırt edebileceği malzeme ile bardağı rahatça koyabileceği büyüklükte bir yuvarlak oluşturulur.

Yanına oturtulan çocuğun bardağı her seferinde bu yuvarlağın içine bırakması istenir. Etkinlik öncesi bardağı alacağı yuvarlak çocuğa incelenmelidir. Ritim hareketlerinin nasıl yapıldığı etkinlik öncesi çocuğa betimleyici olarak anlatılmalıdır. İlk denemelerde ihtiyaç hâlinde fiziksel yardımda bulunulabilir. Sonrasında çocuğun etkinliği bağımsız bir şekilde tamamlaması için çalışılmalıdır. Etkinlik esnasında çocuğa gerekli hatırlatmalar yapılmalıdır. Ritim aletlerinin gerçeği ya da oyuncağı getirilerek üç boyutlu nesnelere üzerinden incelemesi sağlanabilir. Boyama esnasında bardakların üzerine çocuğun boyayacağı alanlar silikon gibi dokunsal olarak hissedebileceği bir materyal ile sınırlandırılmalıdır. Boyama ve kaplama esnasında gerektiğinde fiziksel yardım kullanılabilir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Öncelikle çocuğun hangi açıdan görmesini daha iyi kullandığı tespit edilmeli, etkinlik alanı ona göre tercih edilmelidir. Çocuk öğretmenini görebileceği bir mesafede olmalıdır. Etkinlik ortamında ışıklandırma çocuğun var olan görmesini daha işlevsel kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir. Etkinlikte zemin, kullanılan bardaklar ve bardağın üzerine yapıştırılan resimler arasında renk zıtlıkları olmalıdır. Bu sayede çocuğun var olan görmesini kullanarak materyalleri ayırt etmesi sağlanmalıdır. Etkinlik öncesi ne yapılacağı çocuğa model olarak gösterilmelidir. Etkinlik esnasında gerekli hatırlatmalar yapılmalıdır. Ritim aletlerinin fotoğrafları daha büyük ebatla çıkarılmalıdır. Fotoğrafları incelemesi için yeterli zaman verilmelidir. Gerekirse fotoğraflar incelenirken çocuğun performansına göre büyüteç gibi materyaller kullanılabilir. Bardak boyama yaparken çocuğun boyayacağı alan fosforlu renkte ya da zemin ile zıt renkte seçilen bir kalemle çizilerek belirtilebilir. Bardakları kaplama ve boyama esnasında gerektiğinde model olma ve sözel ipucu kullanılarak çocuğa etkinlik tamamlatılmalıdır.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarını görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinliğe başlamadan önce farklı yüzeylerde (masaya vurarak, dizlerine vurarak vb.) aynı ritim vurularak ve çocuğa tekrar ettirilerek çocuğun ritmi kavraması sağlanabilir. Çocuğun ritmi farklı yüzeylerde uyguluyor olması, genellemeyi ve çocuğun ritmi etkinliğe uyarlamasını kolaylaştıracaktır. Etkinliğe başladığında öğretmen oyunun birkaç kez yavaş tempoda sürdürülmesini, sonra normal tempoya geçilerek devam edilmesini sağlayabilir. Değerlendirme bölümünde çocuğun öğretmenini görebileceği ve işitme cihazından en çok fayda sağlayacağı şekilde oturması sağlanmalıdır. Öğretmen çocuk doğru ritmi bulana kadar onunla birlikte şarkıya uygun olarak ritim tutmalıdır. Öğretmen, çocuğun doğru ritmi bulmasını sağlarken göz kontağı da kurarak ilgisini çekebilir, jest ve mimiklerini kullanarak da çocuğun ritim hareketini ne zaman yapması gerektiğini sezmesini sağlayabilir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarını görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Arkadaşlarıyla

la beraber etkinliğe katılmasını sağlamak için ritim etkinlik başlamadan önce birkaç kez çalıştırılarak çocuğa kazandırılmaya çalışılabilir. Ritim çalışılırken alkış-alkış-dizlere vurma şeklinde de çalışılabilir. Sonrasında alkış alkış hop şeklinde akranlarıyla beraber hareket etmesi beklenebilir. Eğer çocuk etkinliğe katılmakta zorluk yaşıyorsa öğretmen etkinliğin önce yavaş tempoda sonra normal tempoda yapılmasını sağlayabilir. Değerlendirme bölümünde ses kaynağı kullanılacağından çocuğun oturduğu yer en üst düzeyde işitme becerilerinden yararlanabileceği şekilde ayarlanmalıdır. Ses kaynağına yakın veya uzak durmak, sesin şiddeti, bas ve tiz seslerin oluşumu işitmeyi etkileyebilir. Çocuğun kullandığı cihaz ve işitme durumu göz önünde bulundurularak, sesi işitsel olarak fark edebileceği bir konumda oturması faydalı olabilir.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Dersin işleniş ve uygulama bölümünde zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan tüm uyarlamalar yapılabilir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Etkinlik öncesi tüm materyaller çocuklara tanıtılmalı ve materyalleri incelemelerine fırsat verilmelidir. Etkinlik basamakları aile ile paylaşılmalı ve öncesinde evde çalışmalar yapmaları konusunda aile desteklenmelidir. Yönergeler verilirken göz kontağının kurulmasından ve çocuğun dinlediğinden emin olunması gerekmektedir. Etkinlik basamaklarındaki yönergeler açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Çocuğun pekiştireçleri öncesinden belirlenmeli, olumlu davranışlar anında pekiştirilmelidir. Davranış problemleri olduğu durumlarda olumsuz olan davranışlar görmezden gelinmeli, farklı uyaranlar ortama sokularak dikkati mutlaka başka bir yöne çekilmelidir. Bardaklar üzerinde yer alan etiketleri takiplerini kolaylaştırmak için çocukların seçtikleri etiketleri yakalarına aynı görsel olacak şekilde takılması sağlanmalıdır. Bardak üzerinde yer alan etiket ile yakasında olan etiketi karşılaştırarak kontrol etmeleri sağlanmalıdır. Değerlendirme sırasında farklı müzik aletleri ile ritim tutmalarına fırsat verilmeli, müzik aletleri ile ilgili görsel kartlardan her biri için 2 tane hazırlanarak çocuklarla eşleme çalışmalarına da yer verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinliğe arkadaşlarıyla etkileşimli bir şekilde olacak şekilde katılımı sağlanmalıdır. Değerlendirme bölümünde konuşması için fırsat verilmeli ve yeteri kadar zaman tanınmalıdır. İfade edici dil becerileri sınırlı olan çocuklarla sözcük tekrarları yapılmalıdır. Hatalı olarak söylediği sözcükler üzerinde durulmamalı, sözcüğün doğru hâli öğretmen tarafından tekrar edilerek konuşmaya devam edilmelidir. Bu esnada akranlarına söz verilerek akranları model olarak gösterilmelidir. Aile ile tüm gelişmeler görüşülerek çocuğun günlük yaşamında da bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturmaları istenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Materyallerle ilgili açıklamalar yapılmalıdır. Etkinlikte yer verilecek olan ritim hareketleri önceden mutlaka çocuklarla çalışılmalıdır. Etkinlik kuralları açıklanmalı ve basamaklar görsellerle desteklenmelidir. Çocuklar birbirlerini takip ettikleri durumlarda

hızlı bir şekilde pekiştirilmelidir. Dikkati sürdürmede bir problem yaşanmaması için olumlu olan tüm davranışlar pekiştirilmeye özen gösterilmelidir. Değerlendirme sürecinde kullanılacak görselleri çocuktan akranlarına tek tek göstermesi istenmelidir. Görseller oldukça sadeleştirilmiş şekilde hazırlanmalıdır. Belirli periyotlarda çocuk yerinden kalkmadan ya da başka bir şeyle ilgilenmesine fırsat verilmeden çeşitli görevler verilerek etkinliğe aktif katılımı sağlanmalıdır. Değerlendirme sırasında çocuğun diğer müzik aletleriyle eşlik etmesine fırsat tanınmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Dersin uygulanması aşamasında çocuğu etkileyen bedensel yetersizliğine yönelik gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınmalıdır. Çocuğun erişebileceği düzeyde materyal düzenlemesi yapılmalıdır. Uygulama aşamasında gerekli yerlerde öğretmen tarafından veya akran desteği aracılığı ile uygun yardım sağlanmalı ve etkinlik bu şekilde tamamlanmalıdır.

ZIT KAVRAMLAR

Alan : Dil Gelişimi Alanı

Etkinlik Çeşidi : Türkçe Etkinliği

Yaş Grubu : 48+ ay

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 6 : Sözcük dağarcığını geliştirir.

Göstergeleri : Zıt anlamlı sözcükleri kullanır.

Materyaller : Zıt kavram kartları

Kavramlar-Sözcükler : Yaşlı-genç, mutlu-üzgün, çok-az

Öğrenme Süreci

Öğretmen zıt kavramların bulunduğu kartları çocuklara tek tek tanıtır. Her kartın zıttını ayırarak, içinden birer adet alır. Hikâye düzeninde otururlar ve beraber hikâye oluşturmaya başlarlar.

Örneğin; "Yaşlı amca evine dönmek için, yolda yürüyormuş. Tabii çok yaşlı olduğu için **yavaş yavaş** yürüyormuş. Ama o çok **mutluymuş**. Çünkü bugün parkta o kadar **çok kuş** beslemiş ki..." gibi kartları yan yana sıralayarak, beraber doğaçlama hikâyeler oluştururlar. Öğretmen her kartı gösterdiğinde çocuklar tarafından önerilen cümleler, olay örgüleri ile hikâyeye yön verir ve kartları dizer.

Sonrasında kalan zıt kavramlarla yeni bir hikâyeye oluştururlar. "Genç bir adam varmış. Evlerinin önündeki parka doğru **hızlı hızlı** koşuyormuş. Ama oraya vardığında çok **üzgünmüş**. Çünkü parkta o kadar **az kuş** varmış ki. Elindeki ekmek parçaları ile kuşları beslemek istiyormuş hâlbuki..." Bu hikâyenin de kartlarını yan yana dizerek, diğer hikâyenin zıt kavramlarını içeren benzer bir hikâyeye oluştururlar.

Hikâye etkinliğinin sonunda sohbet ederler. Öğretmen zıt kavramlara dikkat çekerek sorular sorar. "Yaşlı amca nasıl yürüyordu? Genç adam parka doğru nasıl gidiyordu? Yaşlı amca parka gittiğinde ne kadar kuş vardı? Kim üzgündü? Neden üzgündü?"

Etkinliğin sonunda zıt kavramların hepsi beraber kullanılarak büyük bir hikâye daha oluşturulabilir. Zıt kavramları somutlaştırmak adına çocuklar etkinlikte oluşturulan iki ayrı hikâyenin canlandırmasını yapabilir. Çocuklardan biri genç, biri yaşlı rolünde üzgün veya mutlu olarak kuşlara yem verebilir. Kuş rolündeki çocuklar sayı olarak az kuş ve çok kuş olarak iki gruba bölünebilir. Az-çok kavramına dikkat çekecek şekilde iki ayrı kuş kümesi oluşturulabilir.

Değerlendirme

- En çok hangi hayvanı seviyorsun?
- Hayvanları beslemek neden önemlidir?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde materyalleri incelemesi için çocuğa fırsat verilmeli, bu inceleme aşamasında çocuğa gerektiğinde materyaller ile ilgili açıklamalarda bulunulmalıdır. Etkinlik için seçilen kavramların sayısı azaltılabilir, etkinlikte çocuğun bildiği zıt kavramlara yer verilebilir. Etkinlik sürecinde çocuğun düzeyine göre gerektiğinde görsel kartlar yerine gerçek nesnelere kullanılabilir (Büyük/küçük oyuncak bebek, mutlu/üzgün ifadeli yastık, uzun/kısa kalemler vb.). Çocuğun hikâyeyi oluşturması sırasında kurduğu cümleler pekiştirilmeli ve gerektiğinde bu cümleler genişletilmelidir.

2. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde zıt kavramların olduğu görsel kartlar çocuğa uygun şekilde dokunsal olacak şekilde hazırlanmalıdır. Görsel kartlarda yer alan soyut kavramları dokunsal olacak şekilde hazırlayarak somutlaştırma, çocuğun derse dikkatini daha çok çekmeye hizmet etmektedir. Dokunsal kartlar çocuğun anlamasını kolaylaştıracak basit, bilinen, kolayca yıpranmayan, farklı dokularda, sağlam malzemelerden yapılmalıdır. Kartlarda gösterilen kavramları gerçek nesnelere ile sembolize etmek tercih edilmelidir. Örneğin uzun kısa kavramı için kartın üzerine uzun ve kısa ip yapıştırılabilir. Dokunsal kartların kenarları, kavramların sınırını belirlemek amacıyla silikonla ya da ip yardımıyla belirginleştirilebilir. Etkinlik öncesinde hazırlanan dokunsal kartları çocuğun incelemesi için fırsat verilmelidir. Etkinlik sırasında hikâye düzeninde otururken çocuğu öğretmen yanına oturabilir. Hikâyelerin anlatımı sırasında içinde geçen kavramlara yönelik hazırlanan dokunsal kartlar çocuğa incelemesi için verilebilir. Çocuğun hikâyeyi canlandırması için ihtiyaç duyması hâlinde fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Çocuğun etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları (canlandırmada vb.) zaman zaman sesli olarak betimlenebilir.

3. Az Gören Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde zıt kavramların öğretileceği görsel kartlar çocuğun görme kalıntısına uygun (bireysel farklılıkları dikkate alınmalı) olarak büyük puntolu, kalın çizgilerle, kontrast canlı renklerde ve zemin zıtlığına dikkat edilerek sağlam malzemelerden hazırlanmalıdır. Sınıf ortamındaki ışık çocuğun görme düzeyine uygun ayarlanmalıdır (ne çok loş ne de çok parlak olmamalı). Çocuğun kullandığı herhangi bir cihaz (büyüteç, teleskopik gözlük vb.) varsa etkinlik süresince kullanmasına fırsat verilmelidir. Hazırlanan zıt kavramlar kartlarını çocuğun etkinliğe başlamadan önce incelemesi ve anlamlandırması için zaman verilmelidir. Öğretmen çocuğu yapılan etkinliği rahatlıkla görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği bir yere oturabilir. Hikâyelerdeki kavramları anlatan zıt kavramlar kartlarını her hikâyeden sonra çocuğun ayrıntılı incelemesi ve hikâyeye ilişkilendirmesi için zaman verilmelidir. Hikâyelerin canlandırılması sırasında çocuğa model olunabilir, gerekli yerde de akran desteği sağlanabilir.

4. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. İfade edici dili olan çocuk için öğretmen kartları tanıtırken çocuğa tekrar ettirmelidir. Çocuğun bilmediği kelimeler sorulmalı ve tanımı yapılmalıdır. Örneğin çocuk yaşlı kelimesini bilmiyorsa, öğretmen tarafından yaşlı dil girdisi çocuğa verilmeli ve yaşlı kelimesinin ne anlama geldiği anlatılmalıdır. İşitme yetersizliğinden etkilenen çocuktan önce akranları hikâyeyi oluşturmalı ve çocuk dinlemelidir. Bu şekilde çocuğa yeni dil girdisi sağlanabilir. Çocuğa sıra geldiğinde çocukta ifade edici dil yoksa çocuk kartları gösterdiğinde öğretmen sözel ifadeyle hikâyeye oluşturmasına destek olabilir. İfade edici dili olan çocuğun ifadelerine öğretmen genişleterek dönüt vermelidir.

5. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır öğretmen kartları tanıtırken çocuğun tekrar etmesini sağlayabilir. Bu sayede çocuğa yeni dil girdisi sağlanabilir. Çocuğun bilmediği kelimeler varsa öğretmen tarafından tanımı yapılmalıdır. İfade edici dili olan çocuk için hikâyeye oluşturma etkinliğinde yeni öğrendiği kelimeleri kullanmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen çocuğun verdiği cevaplara ve dil düzeyine uygun genişletme yapmalıdır.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergelerin açık, anlaşılır, kısa ve net olmalıdır. Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalıdır. Etkinlikte çocuğun sevdiği nesnelere ya da görseller kullanılabilir. Hikâyeye çocuğun günlük hayatındaki rutinlerinden oluşturulabilir. Etkinlik süresin çocuğun dikkat süresine göre planlanmalıdır. Etkinlikte yer verilen zıt kavramların sayısı gerektiğinde azaltılabilir. Etkinlik basamaklarındaki yönergeler açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Çocuğun pekiştiricileri öncesinden belir-

lenmeli, etkinlik sırasında pekiştirme sırasında hızlı olunmalıdır. Davranış problemleri olduğu durumlarda çocuğun olumsuz davranışları görmezden gelinmeli, farklı uyaranlar ortama sokularak dikkati mutlaka başka bir yöne çekilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hikâye oluşturma etkinliği çocuğun alıcı dil seviyesine uygun olmalıdır. Kartlar tanıtılırken çocuğun bilmediği kelimelerin tanımı yapılmalıdır. Çocuğun eksik veya hatalı söylemleri kabul edilmeli ve doğru telaffuzu söylenmelidir. Çocuk sözel ifade etmesi konusunda desteklenmelidir. Hikâye oluşturma etkinliği sırasında öğretmen çocuğa model olabilir. Çocuğun dil ve konuşma gücünü düzeyine göre hikâye oluşturma sırasından öğretmen destek olabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi için ek süre tanınabilir. Çocuk ifade edici dil kullanması konusunda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun verdiği cevaplara uygun şekilde genişletme yapılmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğu dikkat dağınıcı unsurların en az olduğu ve örnek alabileceği, olumlu etkileşime girebileceği akranının yanına oturtulmalıdır. Etkinlikte sürecinde dikkatini aktif tutmak adına çocuğa sorular yöneltilir. "Arkadaşın soruya ne cevap verdi? Sen olsaydın nasıl yapardın?" gibi sorularla çocuğun dikkati etkinlikte tutulabilir. Çocukta merak uyandırmak amaçlı görsel kartlar ters çevrilmiş şekilde masada durabilir. Kartları dizmek çocuğa sorumluluk olarak verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk herhangi bir destek materyal olmadan bağımsız hareket edebiliyorsa çocuğa etkinlik boyunca ihtiyaç duyduğu kadar süre tanınmalıdır. Desteğe ihtiyaç duyuyorsa (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) gerektiğinde fiziksel yardım sunulmalıdır. Çocuk hikâyeyi canlandırma esnasında ihtiyaç duyduğunda çocuğa gerektiği kadar öğretmen tarafından yardım sunulmalı veya akran desteği sağlanmalıdır.